

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในครอบครัวที่มีเฉพาะบิดาหรือมารดา และมีทั้งบิดามารดา" ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานและแนวความคิดจากตำรา วารสารและสิ่งพิมพ์ ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เสนอเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น

1. วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง
 - 1.1 ความหมายของวินัย
 - 1.2 ความหมายของวินัยในตนเอง
 - 1.3 คุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง
 - 1.4 ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเอง
 - 1.5 การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง
 - 1.6 คุณค่าและประโยชน์ของความมีวินัยในตนเอง
2. วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว
 - 2.1 ความหมายของครอบครัว
 - 2.2 หน้าที่ของครอบครัว
 - 2.3 อิทธิพลของสภาพครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมของเด็กในด้านต่าง ๆ
 - 2.4 ลักษณะของครอบครัวไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น

1. งานวิจัยภายในประเทศ
2. งานวิจัยต่างประเทศ

วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง

วินัยเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลทุกคนที่อยู่ร่วมกันในสังคมทั้ง เด็กและผู้ใหญ่ วินัยเป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่วางไว้โดยตนเองหรือหมู่คณะ ทำให้บุคคลนั้นปฏิบัติตามแบบอย่างที่ดี สังคมต้องการ เพื่อให้สังคมสงบสุข บุคคลที่มีวินัยจึงเป็นพลเมืองดีที่สังคมต้องการ แต่ผู้ที่มีวินัยที่ดีนั้นควรจะมีสำนึกของความมีวินัยในตนเอง เพราะจะทำให้ปฏิบัติตามอย่างมีวินัยทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น ซึ่งความมีวินัยในตนเองนั้นเกิดขึ้นทั้งจากการได้รับการอบรมและการเรียนรู้จากสภาพสังคม จนกระทั่งจิตใจเกิดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ไม่กระทำความผิดเพราะบังคับตนเองได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาความมีวินัยในตนเอง ตามลำดับดังนี้

1.1 ความหมายของวินัย

จาก "A Comprehensive Dictionary of Psychology and Psychoanalytical Terms" ซึ่ง เฮช บี อิงลิช และ เอ ซี อิงลิช (H.B. English and A.C. English 1968 : 155) เป็นบรรณาธิการ ได้ให้ความหมายของวินัย(Discipline) ไว้ว่า หมายถึง การควบคุมที่ดำเนินการโดยมีผู้มีอำนาจเหนือกว่า และมีการลงโทษถ้าทำผิด

จาก "A Dictionary of Psychology" ซึ่ง เจมส์ เดรเวอร์ (James Drever 1972 : 69) เป็นบรรณาธิการ ให้ความหมายของวินัย (Discipline) ไว้ว่า หมายถึง การควบคุมการกระทำไม่ว่าจะเป็นการบังคับบัญชาจากภายนอกหรือโดยตนเอง

จาก "Dictionary of Education" ซึ่ง คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good 1973 : 185-186) เป็นบรรณาธิการ ได้ให้ความหมายของวินัย (Discipline) ไว้ว่า หมายถึง กระบวนการหรือผลของการควบคุมหรือการบังคับความต้องการ แรงกระตุ้น ความปรารถนา หรือความสนใจ เพื่อให้เป็นไปตามอุดมคติหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้

สุชา และสุรางค์ จันทน์เอม (2515 : 213-214) ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า หมายถึง การรู้จักปฏิบัติตามระเบียบและข้อกำหนดกฎเกณฑ์ซึ่งกลุ่มได้ตกลงกันตั้งขึ้นสำหรับสมาชิกปฏิบัติเพื่อช่วยให้สังคมนั้น ๆ อยู่ด้วยกันอย่างราบรื่นมีความสุขและความสำเร็จ โดยอาศัยการฝึกอบรมให้รู้จักปฏิบัติตน รู้จักควบคุมตนเอง

คำว่า "วินัย" จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493
(2517 : 838) หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ ข้อบังคับ

พระราชวรานี (2520 : 20) ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า หมายถึง
ข้อบัญญัติที่วางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอ

สุโท เจริญสุข (2520 : 107) ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า หมายถึง
พฤติกรรมที่อยู่ในการควบคุมอันก่อให้เกิดผลดีและความก้าวหน้าทั้งมวล พฤติกรรมอันอยู่ใน
การควบคุมนี้ รวมถึงการควบคุมตนเองด้วย

กรมการศาสนา (2522 : 5) ได้เสนอเกี่ยวกับคำว่า "วินัย" ไว้ใน
หนังสือ "คู่มือจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2" ว่า วินัยเป็นทั้งข้อบังคับหรือระเบียบที่ตราไว้
เพื่อควบคุมหมู่คณะให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย และช่วยฝึกหัดให้บุคคลประพฤติแต่สิ่งที่ดีงาม

จากความหมายดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า วินัย หมายถึง ระเบียบ
แบบแผน ข้อบังคับหรือข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมความประพฤติของบุคคลในสังคม เพื่อให้บุคคลนั้น
ควบคุมตนเองทั้งด้านอารมณ์ พฤติกรรมและผลของการกระทำ ซึ่งจะมีผลดีต่อตนเอง สังคม และ
หมายรวมถึงกระบวนการฝึกรวมให้บุคคลมีวินัยในตนเองสืบไป

1.2 ความหมายของควมมีวินัยในตนเอง

ควมมีวินัยในตนเองเป็นคุณลักษณะของบุคคล ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมาย
ไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

จาก "A Comprehensive Dictionary of Psychology and
Psychoanalytical Terms" ซึ่ง เอช บี อิงลิช และ เอ ซี อิงลิช (H.B. English
and A.C. English 1968 : 487) เป็นบรรณาธิการ ได้ให้ความหมายของควมมีวินัย
ในตนเอง (Self-Discipline) ว่า วินัยในตนเองเป็นลักษณะของการนำตนเอง การควบคุม
หรือการบังคับตนเองโดยอาศัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับอุดมคติที่บุคคลสร้างขึ้นสำหรับตนเอง หรือเป็น
การควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามความตั้งใจ ซึ่งมีความหมายเดียวกับการควบคุมตนเอง
(Self-Control) ซึ่ง เอช บี อิงลิช และ เอ ซี อิงลิช (H.B. English and A.C. English
1968 : 486) เป็นบรรณาธิการพจนานุกรมเล่มนี้ ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ความสามารถ
ในการรู้จักบังคับ หรือควบคุมพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นแรงกระตุ้นหรือเป็นการเสริมแรงให้เกิดพฤติกรรม
ที่มีเป้าหมายที่ดีกว่าเดิม

เอลิซาเบธ ลี วินเซนต์ (Elizabeth Lee Vincent 1961 : 42-43) กล่าวถึงความมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline) ว่า หมายถึง การที่บุคคลไม่กระทำการใด ๆ อันจะเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากต่อตนเองในอนาคต บุคคลที่มีวินัยแห่งตนนั้นจะเป็นบุคคลที่รู้จักการบังคับใจตนเอง ตั้งใจและไม่คิดเอาเปรียบเมื่อทำงานเป็นหมู่คณะ สามารถรักษาความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันให้อยู่ในระดับที่ดี รู้จักการดำเนินการอย่างได้ผลแก่ส่วนรวม รู้จักควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความต้องการ และรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่

เดวิด พี. ออซูเบล (David P. Ausubel 1968 : 459) กล่าวถึงความมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline) ว่า หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกมาตามจิตสำนึกของตน ซึ่งจะมีหน้าที่ คือ

- 1) เป็นการอบรมนิสัยและฝึกคนให้มีพฤติกรรมที่เป็นมาตรฐาน
- 2) ทำให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของตน คือ สามารถปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม เชื่อมมั่นในตนเอง พึ่งตนเองได้ รู้จักควบคุมอารมณ์ และมีความอดทน
- 3) เกิดจากมโนธรรมภายในจิตใจที่มาจากการสะสมประสบการณ์และมีพัฒนาการมาเป็นลำดับ
- 4) สร้างความมั่นคงทางอารมณ์ให้แก่ผู้ปฏิบัติ เพราะกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมยอมรับจะเป็นกรอบแนวความคิดที่บุคคลนั้นใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เหมาะสม และแนวความคิดนี้ก็จะพัฒนาจนกลายเป็น "วินัยในตนเอง"

จาก "A Dictionary of Psychology" ซึ่ง เจมส์ เดรเวอร์ (James Drever 1972 : 262) เป็นบรรณาธิการ ได้ให้ความหมายของการควบคุมตนเอง (Self-Control) ซึ่งมีความหมายเดียวกับ ความมีวินัยในตนเอง คือ การควบคุมพฤติกรรมที่กระทำโดยบุคคลที่เหนือความรู้สึก เพื่อสร้างแรงกระตุ้นของตนเองขึ้น ให้แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

จาก "Dictionary of Education " ซึ่ง คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good 1973 : 525) เป็นบรรณาธิการ ได้ให้ความหมายของความมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline) ว่า วินัยในตนเอง หมายถึง การบังคับควบคุมพฤติกรรมของบุคคล ไม่ใช่การบังคับจากภายนอก แต่เป็นการบังคับโดยอำนาจภายในของบุคคลนั้นเอง และเป็นอำนาจอันเกิดจากการเรียนรู้ หรือยอมรับในคุณค่าอันใดอันหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้

สุดใจ เหล่าสุนทร (2517 : 50) ได้กล่าวถึง ความมีวินัยในตนเอง ว่า หมายถึง "การงดเว้นไม่กระทำความผิดหรือความชั่วต่าง ๆ โดยเกรงกลัวการลงโทษจากภายนอก โดยบุคคลจะเกิดความคิดหรือรู้ว่าอะไรควรหรือไม่ควรประพฤติแล้วประพฤติในสิ่งที่ควรประพฤติและงดเว้นในสิ่งที่ควรงดเว้น ซึ่งเรียกว่า เป็นผู้ที่มีวินัยในตนเอง"

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2527 : 59) ให้ความหมายของความมีวินัยในตนเองว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะให้รางวัลตนเองเมื่อคนทำดี และลงโทษตนเองเมื่อทำชั่ว ซึ่งเป็นความสามารถในการควบคุมตนเอง หรือความสามารถที่จะยับยั้งเป็นตัวของตัวเองซึ่งนักจิตวิทยาได้เรียกชื่อต่าง ๆ กันไปได้แก่ มโนธรรมหรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดี (Conscience) พลังอีโก (Ego-Strength) การควบคุมของอีโก (Ego-Control) การควบคุมตนเอง (Self-Control) การจัดระเบียบตน (Self-Regulation) การมีวินัยในตนเองนี้เป็นการแสดงความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) และความเป็นเอกเทศทางจริยธรรม (Moral Independence) ซึ่งลักษณะที่กล่าวนี้แสดงถึงการบรรลุวุฒิภาวะทางจิตของบุคคล เป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงและมีลักษณะมุ่งอนาคต อันจะช่วยป้องกันบุคคลนั้นมิให้ทำความชั่วเพราะกลัวผลแห่งการกระทำ

จากความหมายเหล่านี้ สามารถสรุปได้ว่า ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนเอง ให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังไว้ โดยเกิดจากการสำนึกขึ้นมาเอง แต่ทั้งนี้จะต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นผลทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนเอง ในอนาคต และจะต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญแก่ตนเอง และผู้อื่น โดยไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม และสิทธิของผู้อื่น

1.3 คุณลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเอง

โดโรธี วอลเตอร์ บาร์จ (Dorothy Walter Baruch 1949 :

4-5) สรุป ผู้ที่มีวินัยในตนเองจะมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. มีความรับผิดชอบ
3. ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม

เดวิด พี ออซูเบล (David P. Ausubel 1968 : 459-460)

เสนอว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเองจะมีคุณลักษณะดังนี้ คือ

1. ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม
2. เชื่อมั่นในตนเอง
3. ฟังตนเองได้
4. ควบคุมอารมณ์ได้
5. อุตุน

เจอร์รี เอส วิกกินส์ (Jerry S. Wiggins 1971 : 289) ได้

อ้างถึงการศึกษาของกอฟ (Gough) ซึ่งศึกษาถึงการควบคุมตนเองหรือความมีวินัยในตนเอง และพบว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเองสูงจะมีคุณลักษณะ ดังนี้คือ

1. มีความรับผิดชอบมาก
2. มีความวิตกกังวลน้อย
3. มีความอุตุน
4. ประพฤติตนอย่างมีเหตุผล

กฤษณา กิจขยัน (2517 : 79-82) ได้สรุปคุณลักษณะและพฤติกรรม

ของผู้ที่มีวินัยในตนเองไว้ดังนี้คือ

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื่อมั่นในตนเอง
3. มีความรู้สึกผิดชอบ
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความตั้งใจจริง ใจคอมั่นคง
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีเหตุผล

8. กล้าคิด กล้าพูด และกล้าทำ
9. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล
10. มีความอดทน

วิวัฒน์ บุลสถาน (2523 : 39) ได้สรุปว่าบุคคลที่มีวินัย

ในตนเองควรมีลักษณะและพฤติกรรมดังนี้

1. เชื่อมั่นในตนเอง
2. มีความรู้สึกรับผิดชอบ
3. มีความตั้งใจจริง
4. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
5. มีเหตุผล
6. เคารพสิทธิ์ของผู้อื่น
7. ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม
8. มีความอดทน
9. มีความเชื่ออำนาจภายในตนเอง
10. มีลักษณะมุ่งอนาคต

วิวัฒน์ อิศวาณิชย์ (2523 : 8) ได้สรุปว่าบุคคลที่มีวินัยในตนเอง

คือ ผู้ที่รู้ตัวตลอดเวลาในการแสดงพฤติกรรมในลักษณะต่อไปนี้ คือ

1. ความเป็นผู้นำ
2. มีความรู้สึกรับผิดชอบ
3. มีความอดทน
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
6. มีความเห็นใจ ไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล
7. มีความเชื่อมั่นในอำนาจภายในตนเอง
8. ปฏิบัติตนเองตามระเบียบที่สังคมวางไว้

จากการศึกษาคุณลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเองของนักการศึกษา และผู้วิจัย
ดังกล่าวมาแล้ว จะมีความสอดคล้องกันซึ่งชี้ให้เห็นว่า คุณลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเองก็คือ
ผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง โดยบุคคลนั้นจะต้องมี
คุณลักษณะต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังนี้คือ

1. การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. สามารถพึ่งตนเองได้
4. สามารถควบคุมอารมณ์ได้
5. มีความอดทน

ซึ่งคุณลักษณะของพฤติกรรมดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ที่มีวินัยในตนเองมี
จริยธรรมที่ดี สามารถดำเนินชีวิตของตนในสังคมให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสงบสุข และยังช่วย
พัฒนาสังคมให้ดีขึ้นด้วย

1.4 ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเอง

ความมีวินัยในตนเอง เป็นคุณสมบัติสำคัญที่บุคคลควรมี เพราะผู้ที่มีวินัย
ในตนเองจะมีจริยธรรม ประพฤติตนอย่างมีเหตุผล ไม่ก่อความวุ่นวายแก่สังคม การศึกษา
ทฤษฎีที่ว่าด้วยการเกิดวินัยในตนเองจึง เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ทราบว่าวินัยในตนเองมีที่มา
อย่างไร เพื่อจะได้ปลูกฝังและพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้ ซึ่ง สมควรร อภัยพันธ์
(2507 : 292 - 312) กล่าวว่าวินัยเกิดจากสาเหตุ 2 ประการคือ

- 1) เกิดจากการมีอำนาจภายนอกบังคับ เช่น นักเรียนไม่ทุจริต
เพราะกลัวครูจับได้ หรือผู้ร้ายไม่กล้าขโมยเพราะเห็นตำรวจยืนอยู่ เป็นต้น
- 2) เกิดจากการมีจิตใจรู้สึกผิดชอบชั่วดี ไม่กระทำความผิดวินัย เพราะ
บังคับใจตนเองได้

นั่นคือ วินัยแบ่ง เป็น 2 ประเภท คือ

- 1) วินัยในตนเอง หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการควบคุมตนเอง
โดยคน เป็นผู้แนะนำตนเองให้ประพฤติไปตามแนวทางที่เลือกกว่าดี

2) วิทยาทานสังคมหรือวิทยานิพนธ์ในหมู่คณะ หมายถึง การใช้ระเบียบ ข้อมบังคับ กฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ เพื่อเป็นเครื่องมือรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสงบสุขในสังคม

ซึ่งวิทยาทานทั้ง 2 ประเภทจะต้องเกี่ยวพันกัน ผู้ที่จะมีวิทยานิพนธ์ในตนเองจะต้อง มีวิทยาทานสังคมเป็นกรอบแนวทางที่ตนยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้ประพฤติดนไปแนวทางเดียวกัน ที่ถูกต้อง ซึ่งการจะมีวิทยาทานทั้ง 2 ประเภทนี้จะต้องได้รับการอบรมสั่งสอน และการเรียนรู้จาก สภาพแวดล้อมในสังคมมาแต่เยาว์วัย และมีพัฒนาการแนวประพฤตินี้จนกระทั่งกลายเป็นจิตสำนึก ทางจริยธรรมหรือความมีวิทยานิพนธ์ในตนเอง เมื่อเติบโตขึ้น ก็จะเป็นผู้ที่บรรลุภาวะทางจิต นั้นเอง //

นอกจากนั้น ดวงเดือน พันธมนาวิน (2527 : 62-64) ได้อธิบาย ถึงทฤษฎีการเกิดวิทยานิพนธ์ในตนเอง โดยยึดแนวทฤษฎีที่สำคัญ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีของเมาเรอร์ (Mowrer) ซึ่งว่าด้วยกำเนิดของการควบคุมตนเองหรือความมีวิทยานิพนธ์ในตนเอง และทฤษฎีของ เพคและแฮวิกเฮิสต์ (Peck and Havighurst) ซึ่งว่าด้วยพัฒนาการของแรงจูงใจทางจริยธรรม หรือความมีวิทยานิพนธ์ในตนเอง โดยยึดการควบคุมของอีโก และซูเปอร์อีโกเป็นหลัก ซึ่งมีหลักการสำคัญดังต่อไปนี้คือ

1) ทฤษฎีการเกิดวิทยานิพนธ์ในตนเองของเมาเรอร์ (Mowrer)

การเกิดวิทยานิพนธ์ในตนเองของบุคคลนั้น นักจิตวิทยาทั้งหลายเชื่อว่า จะต้องมียุทธศาสตร์มาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมา สิ่งสำคัญคือ ความสัมพันธ์ระหว่าง ทารกกับ บิดามารดา หรือผู้เลี้ยงดูอันจะเป็นทางนำไปสู่ความสามารถในการให้รางวัลตนเอง หรือความสามารถควบคุมตนเองเมื่อโตขึ้น ซึ่งเมาเรอร์ได้อธิบายว่าทารกหรือเด็กจะต้อง เรียนรู้จากผู้เลี้ยงดูคน โดยที่การเรียนรู้นี้จะเกิดในสภาพอันเหมาะสมเท่านั้น การเรียนรู้ ของทารกหรือเด็กนี้จะเกิดขึ้นหลายระดับและมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1) บุคคลที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของทารกหรือเด็ก คือบิดามารดา หรือผู้เลี้ยงดูซึ่งเป็นผู้ที่บำบัดความต้องการของทารก เช่น หิวก็ได้ดื่มนม ร้อนก็ได้อาบน้ำ ยุงกัดก็มีผู้บดให้ ฯลฯ เมื่อทารกได้รับการบำบัดความต้องการก็จะรู้สึกสบาย พอใจ และมี ความสุข ความรู้สึกของทารกนี้จะรุนแรงมาก และติดตรึงอยู่ในสำนึกของทารกไปจนเติบโตขึ้น การที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการจนรู้สึกสบาย พอใจและมีความสุขนั้น สิ่งที่เกิดความคู้

กับเหตุการณ์นี้อยู่เสมอทุกครั้ง ก็คือ การปรากฏตัวของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูในขณะที่มาปรนนิบัติเด็ก การบำบัดความต้องการของคนกับบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู เป็นสิ่งควบคู่กัน เสมอในการรับรู้ของเด็ก จึงถ่ายทอดมายังบิดามารดา ทำให้การปรากฏตัวของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู ก็ก่อให้เกิดความพอใจและความสุขแก่เด็กได้ เด็กจึงเกิดความรักและพอใจในบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูคนซึ่งเขาเรอร์ เชื่อว่าการรักและพอใจบิดามารดานั้น จะต้องเกิดจากการเรียนรู้เช่นนี้โดยที่ความสุขความพอใจที่ได้รับการบำบัดต้องมาก่อน ถ้าไม่มีเหตุการณ์เช่นนี้ในเด็ก เช่น เมื่อหิวก็ไม่ได้กินหรือเมื่อกินยามไม่หิว เด็กก็จะไม่เกิดความพอใจ เด็กก็จะไม่มีรากฐานในการที่จะเรียนรู้ที่จะรักและพอใจบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูคน นั่นก็คือ บุคคลที่สำคัญต่อการเรียนรู้เริ่มแรกของทารกหรือเด็ก ก็คือผู้เลี้ยงดูเด็กซึ่งอาจจะ เป็นบิดามารดาหรือผู้อื่นก็ได้

1.2) ความรักและความผูกพันของเด็กนำไปสู่การปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนหรือการเลียนแบบผู้ที่ตนรักและพอใจ กล่าวคือ จากความรักและพอใจของเด็กที่มีต่อบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู จึงทำให้เมื่อบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูมีการอบรมสั่งสอน เด็ก หรือมีการกระทำหรือพูดจาย่างไร เด็กก็จะเกิดการทำตาม หรือเลียนแบบคำพูด หรือการกระทำตามที่บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูสั่งสอน หรือตามที่เห็นบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูกระทำ ซึ่งการกระทำของเด็กเช่นนี้จะทำให้เขาเกิดความสุข ความพอใจได้เอง อันเป็นลักษณะการให้รางวัลและชมเชยตนเอง โดยบุคคลไม่ได้หวังผลจากภายนอก การเลียนแบบผู้เลี้ยงดูคนของเด็กจะทำได้ทั้งทางที่ดีและไม่ดีเท่า ๆ กัน ตราบเท่าที่ลักษณะนั้น เป็นลักษณะของผู้ที่ตนรักและพอใจ เช่น ถ้าเด็กเห็นผู้เลี้ยงดูสูบบุหรี่เสมอ เมื่อเด็กสูบบุหรี่บ้างก็จะมีความสุขความพอใจ เพราะเป็นลักษณะของผู้ที่ตนรักตนพอใจมาก่อน ความสามารถในการให้รางวัลตนเองนี้ เขาเรอร์เชื่อว่าเป็นลักษณะที่แสดงถึงการบรรลุภาวะทางจิตของบุคคลนั้น โดยจะปรากฏขึ้นในเด็กปกติที่อายุประมาณ 8-10 ขวบ และจะพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ฉะนั้นผู้ที่บรรลุภาวะทางจิตอย่างสมบูรณ์ จึงเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะควบคุมคนให้ปฏิบัติตามอย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ในการโต้ตอบเมื่อเกิดความคับข้องใจ เมื่อเกิดความกลัว ในการมีความรักและในการมีอารมณ์ต่าง ๆ ฯลฯ ส่วนผู้ที่ขาดวินัยในตนเองหรือขาดการควบคุมตนเองก็เพราะไม่ได้ผ่านการเรียนรู้ตั้งแต่วัยทารก จึงกลายเป็นบุคคลที่ขาดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำและกลายเป็นผู้ทำผิดกฎเกณฑ์และกฎหมายของบ้านเมืองอยู่เสมอ ในรายที่รุนแรงอาจกลายเป็นอาชญากร เรือริ่ง หมดโอกาสที่จะแก้ไข

ดังนั้น จากทฤษฎีของเมอาเรอร์ การเกิดวินัยในตนเองจนเป็นผู้ที่บรรลุภาวะทางจิตนั้น จะต้องเริ่มต้นจากการเลี้ยงดูในวัยทารกอย่างมีความสุข ความอบอุ่น และผ่านการอบรมสั่งสอน หรือการเลียนแบบที่ดึงมาจากผู้ที่เลี้ยงดูตนเอง จึงจะพัฒนาเป็นลักษณะที่เด่นชัดในจิตสำนึกของบุคคลนั้น และกลายเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง มีเหตุผลของบุคคลนั้น

2) ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมหรือความมีวินัยในตนเองของเพค และเฮวิกเฮิสต์ (Peck and Havighurst) เชื่อว่าการควบคุมของอีโก (Ego-Control) และการควบคุมของซูเปอร์อีโก (Super Ego-Control) ร่วมกันช่วยให้เกิดความต้องการแสดงพฤติกรรมเพื่อผู้อื่นอย่างสมเหตุสมผล นักทฤษฎีทั้งสองเห็นว่าพลังควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกในบุคคลจะมีมากหรือน้อยก็ได้ และบุคคลแต่ละคนจะมีพลังควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกในระดับที่ไม่เท่ากัน อันเนื่องมาจากการได้รับความรู้ทางจริยศึกษาที่ทำให้ทราบถึงผลที่จะเกิดจากการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในแต่ละบุคคลจะมีระดับไม่เท่ากัน ซึ่งจะส่งผลไปยังความมีวินัยในตนเอง หรือการควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกที่ต่างระดับกัน ดังนั้น นักทฤษฎีทั้งสองจึงได้จำแนกลักษณะของบุคคลออกเป็น 5 ประเภทดังนี้คือ

2.1) พวกปราศจากจริยธรรม (Amoral person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกที่น้อยมาก โดยบุคคลจะเป็นผู้ที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและเห็นแก่ตัวฝ่ายเดียว โดยที่ไม่เรียนรู้ที่จะให้แก่ผู้อื่น เป็นผู้ที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ และจะกระทำการต่าง ๆ อย่างไม่ไตร่ตรอง บุคคลประเภทนี้ถูกควบคุมโดยความเห็นแก่ตัวของตนเอง และเป็นผู้ที่ขาดความมีวินัยในตนเอง หรือมีน้อยมาก

2.2) พวกเอาแต่ได้ (Expedient person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกน้อย แต่พลังควบคุมของซูเปอร์อีโกมีมากขึ้น แต่ก็ยังจัดอยู่ในประเภทปานกลางค่อนข้างน้อย บุคคลประเภทนี้ก็ยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และกระทำทุกอย่างเพื่อความพอใจและผลได้ของตนเอง เป็นคนที่ไม่จริงจังจะยอมอยู่ใต้การควบคุมของผู้มีอำนาจถ้าจะทำให้เขาได้รับผลที่ต้องการได้ เป็นผู้ที่มีความมีวินัยในตนเองน้อย ลักษณะนี้จะปรากฏตั้งแต่วัยเด็กตอนต้นและในคนบางประเภทจะติดตัวไปจนตลอดชีวิต

2.3) พวกคล้อยตาม (Conforming person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกน้อยเหมือนคน 2 ประเภทแรก แต่มีพลังควบคุมของซูเปอร์อีโก

มากกว่า คืออยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก คนพวกนี้จะยึดพวกพ้องเป็นหลัก และคล้อยตามผู้อื่นโดยไม่ต้องใคร่ตรอง บุคคลประเภทนี้อยู่ภายใต้การควบคุมของสังคมและกลุ่ม เป็นผู้มีวินัยในตนเองระดับปานกลางแต่ไม่แน่นอน

2.4) พวกตั้งใจจริงแต่ขาดเหตุผล (Irrational Conscientious Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกในระดับปานกลาง แต่มีพลังควบคุมของซูเปอร์อีโกมาก จนเป็นผู้ที่ยอมรับกฎเกณฑ์และค่านิยมทางสังคมเข้าไปเป็นลักษณะของตนเอง จะเป็นผู้ที่ทำตามกฎเกณฑ์และกฎหมายอย่างยึดมั่นและมีศรัทธา เป็นผู้ที่ถูกควบคุมโดยค่านิยมและปทัสสถานของสังคม เป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองค่อนข้างมากแต่ยังไม่สมบูรณ์ บุคคลประเภทนี้จะทำตามกฎอย่างเคร่งครัดโดยเห็นว่ากฎเกณฑ์นั้น เป็นของศักดิ์สิทธิ์ แม้จะก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ผู้อื่นก็ไม่สนใจ บุคคลประเภทนี้จะเป็นหลักของชุมชน เพราะมีความมั่นคงในความเชื่อและการกระทำ คนอื่นเห็นได้ง่ายแต่การขาดความยืดหยุ่นอย่างมีเหตุผลของคนประเภทนี้สิ่งยังเป็นคนประเภทที่ไม่สมบูรณ์ทางจริยธรรม

2.5 พวกเห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล (Rational Altruistic Person) คือ บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกมาก และพลังควบคุมของซูเปอร์อีโกก็มากด้วย จนเกิดสมดุลระหว่างการปฏิบัติตนตามกฎเกณฑ์ของสังคมและความสมเหตุสมผล โดยเห็นแก่ผู้อื่นทั่วไปเป็นหลัก บุคคลประเภทนี้มีความสามารถควบคุมตนเองอย่างมีเหตุผลมิได้ตกอยู่ในอิทธิพลของกลุ่มในสังคม หรืออยู่ใต้อิทธิพลของกฎเกณฑ์อย่างปราศจากเหตุผล เป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองสูงมาก จะเป็นผู้ที่ตระหนักถึงผลของการกระทำของตนต่อผู้อื่น ก่อนจะทำอะไรต้องพิจารณาอย่างมีเหตุผลเพื่อผู้อื่น พร้อมทั้งจะร่วมมือกับสังคม มีความรับผิดชอบและให้ความเคารพเพื่อนมนุษย์โดยทั่วไป มีความต้องการที่จะเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม บุคคลประเภทนี้มีไม่มากนักในแต่ละสังคม แต่นักทฤษฎีทั้งสอง เชื่อว่าเป็นบุคลิกภาพที่พัฒนาถึงขีดสูงสุดของมนุษย์

จากการวิจัยลักษณะของบุคคลตามทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมของ เพค และ แฮวิคเฮิสต์ (Peck and Havighurst) จะพบว่าผู้ถูกศึกษาแต่ละคนจะมีลักษณะผสมหลายประเภทพร้อมกัน แต่ก็สามารถจำแนกลักษณะของแต่ละบุคคลจากการกระทำของเขาไม่ยากนัก จะเห็นได้ว่าการพัฒนาความมีวินัยในตนเองตามทฤษฎีของ เพคและแฮวิคเฮิสต์นั้น จะใช้ความรู้ทางจริยธรรมมาช่วยในการสร้างพลังควบคุมของอีโกและพลังควบคุมของซูเปอร์อีโกให้ได้ระดับเหมาะสมซึ่งจะเริ่มในเด็กโต เป็นต้นมา จนกระทั่งสามารถพัฒนามาเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะทางจิตที่สมบูรณ์คือ มีการควบคุมตนเองหรือมีวินัยในตนเองอย่างเหมาะสม

เมื่อพิจารณาทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของ เมอาเรอร์และ
ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมของ เพคและแฮวิก เฮิสต์ จะเห็นความสอดคล้องกันของทฤษฎี
ทั้งสอง นั่นก็คือทฤษฎีของ เมอาเรอร์ จะแสดงให้เห็นว่าการวางพื้นฐานให้เกิดวินัยในตนเอง
จะเริ่มมาจากการเลี้ยงดูทารกจนเกิดความผูกพันกัน และเด็กเกิดความพึงพอใจที่จะปฏิบัติตาม
ตามคำอบรมสั่งสอนของผู้เลี้ยงดู หรือ เลียนแบบพฤติกรรมของผู้เลี้ยงดู เด็กจะเกิดการเรียนรู้
และพัฒนาจนกลายเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ซึ่งทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมของ เพคและ
แฮวิก เฮิสต์ จะแสดงให้เห็นว่า เมื่อเด็กเติบโตมาแล้วก็จะได้รับประสบการณ์ และความรู้
ทางจริยธรรมจากสังคม และรับเข้าไปจนกลายเป็นพลังในการควบคุมตนเอง หรือเกิดความ
มีวินัยในตนเอง จึงสามารถสรุปได้ว่ากำเนิดของความมีวินัยในตนเองมีที่มาจากตัวทารกและ
จะค่อย ๆ สะสมประสบการณ์ การเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากครอบครัวและสังคม มา
พัฒนากลายเป็นพลังควบคุมตนเอง หรือมีวินัยในตนเองที่จะแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสมคือ
เป็นผู้บรรลุภาวะทางจิตอย่างสมบูรณ์

1.5 การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง

บุคคลที่มีวินัยในตนเอง คือ ผู้ที่บรรลุภาวะทางจิตสูง สามารถควบคุม
พฤติกรรมของตนให้แสดงออกอย่างมีเหตุผลทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น สังคมใดก็ตามที่มี
ผู้มีวินัยในตนเองสูง เป็นจำนวนมาก สังคมนั้นก็ย่อมสงบสุขและเจริญก้าวหน้า ดังนั้นการปลูกฝัง
และพัฒนาความมีวินัยในตนเอง จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นการสร้างผู้ที่มีจริยธรรม ซึ่งจะมี
ส่วนเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ การจะพัฒนาความมีวินัยในตนเอง จะต้องเริ่มต้นตั้งแต่เด็กใน
วัยทารก และให้แรงจูงใจทางจริยธรรมแก่เด็กที่โตแล้ว การพัฒนาความมีวินัยในตนเองจะต้อง
อาศัยความร่วมมือจากสถาบันต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวเด็ก และต้องใช้วิธีการกระตุ้นหรือพัฒนา
ความมีวินัยในตนเองของเด็กอย่างเหมาะสมด้วย

1) สถาบันที่มีส่วนในการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง

สถาบันที่มีส่วนในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองให้แก่เยาวชน
ในปัจจุบันได้แก่ ครอบครัว การศึกษา ศาสนา ฯลฯ ซึ่งบุคคลต่าง ๆ ในสถาบันเหล่านี้จะ

ต้องร่วมมือและช่วยเหลือในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองให้แก่เยาวชนไทย ซึ่ง ดร. ก่อ สวัสดิทาณี (2519 : 90-91) กล่าวไว้ว่า บุคคลและสถาบันแรกที่มีส่วนในการสร้างและพัฒนาความมีวินัยในตนเองแก่เยาวชนก็คือ บิดามารดาและญาติพี่น้องภายในครอบครัวเดียวกัน ต่อมาเมื่อเด็กเติบโตจนเข้าโรงเรียนก็จะมีครูและเพื่อน ๆ ซึ่งมีพฤติกรรมต่าง ๆ กัน ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์เพิ่มขึ้น และยังมีการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมทางสังคมต่าง ๆ เช่น สื่อมวลชน จะเห็นได้ว่าหน่วยของสถาบันทางสังคมทั้งหลายได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน สื่อมวลชนต่าง ๆ เป็นต้น เป็นสิ่งแวดล้อมที่บุคคลนั้น ๆ ได้ใกล้ชิดด้วย จนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางสังคม หรือการมีวินัยในตนเองของบุคคลนั้น ที่จะแสดงพฤติกรรมอย่างมีจริยธรรม

ชำ เลือง วุฒิจันทร์ (2524 : 76-77) ได้กล่าวถึงสถาบันหรือบุคคลที่มีส่วนในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองให้แก่เยาวชนไทย สรุปได้ดังนี้ คือ

1.1) บิดามารดา บ้าน หรือ สถาบันครอบครัว เป็นแหล่งแรกที่ทำหน้าที่ปลูกฝัง และหล่อหลอมตลอดจนถ่ายทอดลักษณะอันทรงคุณธรรมและจริยธรรมรวมทั้งเรื่องระเบียบวินัยแก่สมาชิกในครอบครัว และยังคงทำหน้าที่นี้คือ แม้เด็กจะเข้าไปรับการศึกษาอบรมในโรงเรียนระดับต่าง ๆ แล้วยังก็ตาม

1.2) ญาติผู้ใหญ่และสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัว เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและหล่อหลอมจริยธรรมด้านต่าง ๆ ให้แก่เด็กในครอบครัวเช่นกัน โดยปกติเด็กจะเรียนรู้ เจตคติเชิงจริยธรรมจากผู้ใหญ่ด้วยการสังเกตและเลียนแบบมากกว่าที่จะได้จากการฟังคำสั่งของผู้ใหญ่โดยตรง ดังนั้นถ้าหากผู้ใหญ่เป็นผู้มีลักษณะเด่น เป็นที่ยกย่องบูชาแก่เด็กมาก เด็กก็จะมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่มากขึ้น เท่านั้น

1.3) เพื่อน ๆ ของเด็ก เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนด ค่านิยมทางจริยธรรมด้านต่าง ๆ เช่นกัน เพราะเด็กโดยเฉพาะวัยรุ่น เวลาจะทำอะไรก็มักจะ คล้อยตามเพื่อน ๆ กัน การเรียนรู้พฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็ก มิใช่มาจากการรับจาก เพื่อนแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ยังสามารถมาจากการได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน การเข้าใจกัน และกัน ในระหว่างเด็กวัยเดียวกันเองด้วย ซึ่งเพื่อน ๆ ดังกล่าวนี้นี้ รวมทั้งเพื่อนในโรงเรียน และเพื่อนนอกโรงเรียนด้วย

1.4) พระสงฆ์หรือผู้นำทางจริยธรรมและคุณธรรมในหมู่บ้าน ตำบลหรืออำเภอ หรือท้องถิ่นที่เด็กอยู่ ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของผู้ใหญ่ในสังคมนั้น และ ได้รับมอบให้เป็นผู้อบรมสั่งสอนด้านจริยธรรมแก่ประชาชนทั้ง เด็กและผู้ใหญ่ การปฏิบัติ ธรรมของพระสงฆ์ หรือผู้นำทางศาสนาในท้องถิ่นนั้น จะมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังจริยธรรม ด้านต่าง ๆ แก่เด็กในท้องถิ่นนั้นด้วย

1.5) สื่อสารมวลชนทุกรูปแบบในปัจจุบันก็มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อ การปลูกฝัง หรือเปลี่ยนแปลงเจตคติ ตลอดจนรูปแบบของพฤติกรรมของเด็ก โดยเฉพาะด้าน ความมีวินัยในตนเอง สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ตลอดจนภาพยนตร์ บทเพลง หนังสือต่าง ๆ เป็นต้น ถือเป็นเครื่องปลูกฝังจริยธรรมด้านต่าง ๆ ให้แก่เด็กทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งถ้าสื่อสารมวลชนเหล่านี้ไม่สนใจหรือรับผิดชอบในการปลูกฝังจริยธรรมที่ดีแก่เด็ก ก็ ยังอาจเป็นเครื่องทำลายหรือขวางกั้นการปลูกฝังหล่อหลอมให้ เด็ก เป็นผู้มั่งจริยธรรมที่ดีงาม โดยเฉพาะความมีวินัยในตนเองด้วย

1.6) โรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งจะรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาการบริหารและการให้บริการต่าง ๆ ในสถานศึกษา การเป็น ตัวอย่างอันดีงามของครูอาจารย์ การเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตร การเรียน การสอนที่เกี่ยวกับจริยศึกษาคือ วิชาสังคมศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ใน สถานศึกษา ฯลฯ ก็มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและสร้างเสริมจริยธรรมที่ดี โดยเฉพาะด้าน ความมีวินัยในตนเอง

นอกจากนั้นยังมีนักการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศได้ศึกษาและอธิบายถึงสถาบันหรือแหล่งที่มีส่วนในการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ดังเช่น กาญจนา ทาสิตะพันธ์ (2510 : 196-197) อธิบายว่า การควบคุมตนเองหรือความมีวินัยในตนเองนี้มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของความรู้สึกผิดชอบหรือมโนธรรม (Conscience) และมโนทัศน์ทางจริยธรรม (Moral Concepts) อย่างมาก ถ้าบุคคลใดมีความรู้สึกผิดชอบ เข้มแข็งจะไม่ทำ ความผิดแม้ในที่ลับตาผู้อื่น ซึ่งการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กจะเริ่มจากครอบครัว เป็นแห่งแรก โดยเริ่มมาแต่วัยเด็กเล็ก ทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อมาเมื่อเด็กเข้าโรงเรียนและเข้าสังคมกลุ่มอื่น ก็จะได้รับประสบการณ์ หรือค่านิยม หรือกฎระเบียบของสังคมกลุ่มอื่นมาปรับกับความ คิดทางจริยธรรมที่ตนเรียนรู้มาจากครอบครัว จนเกิดเป็นจริยธรรมหรือความมีวินัยในตนเองขึ้นมา

ดวงเดือน พันธมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันมัจฉิก (2520 : 24) อธิบายว่าผู้ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กคือ ผู้อบรมเลี้ยงดูตั้งแต่เยาว์วัย ไม่ว่าจะเป็นบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่ เพราะบุคคลนั้นจะเป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม การเรียนรู้ และคุณธรรมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็กทั้งทางตรงโดยการอบรมสั่งสอน และทางอ้อม ซึ่งเด็กจะเฝ้าสังเกตลักษณะและการกระทำต่าง ๆ ของผู้เลี้ยงดู เพื่อเลียนแบบการกระทำนั้น

สุพัตรา สุภาพ (2529 : 28, 92) ได้อธิบายว่าสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรมแก่เด็ก หรือความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กมากที่สุดและเป็นแห่งแรกคือ ครอบครัว (Family) บิดามารดาเป็นบุคคลสำคัญ เพราะมีความผูกพันกันอย่างลึกซึ้งและมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติและแบบความประพฤติของเด็กมาก ต่อมาก็คือกลุ่มเพื่อน (Peer group) และโรงเรียน (Schools) รวมทั้งสังคมแวดล้อมตัวเด็กด้วย แต่สิ่งที่ใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุดคือ ครอบครัว

โรเบิร์ต เจ แฮวิคเฮ้สต์ และ เบอ์นิช แอล เนอร์เกอเดน (Robert J. Havighurst and Bernice L. Neugarten 1962 : 63) ได้อธิบายว่าครอบครัวมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้างบุคลิกภาพของเด็กที่จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า โดยเฉพาะการเตรียมเด็กให้รู้จักปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม เพื่อว่าเด็กนั้นจะสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขในอนาคตในการเตรียมตัวดังกล่าว เด็กจะต้องได้รับการปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ยังเล็ก ๆ

เควิน เจ สวิก (Kevin J. Swick 1986 : 104) ได้เขียนหนังสือเรื่อง "Parents and Teachers and Discipline Shapers" ซึ่งอธิบายว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีส่วนสำคัญที่สุดในการพัฒนาพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนในโรงเรียน ด้วย และหนังสือเล่มนี้ได้เสนอแนวคิดที่ว่าทั้งบิดามารดาหรือผู้ปกครองและครูควรจะร่วมมือกันในการพัฒนาและแก้ปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลดีต่อพฤติกรรมด้านวินัย เควิน เจ. สวิก ยังสรุปว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีบทบาท ต่อพฤติกรรมของเด็กและมีส่วนสำคัญในการช่วยในการเรียนรู้เบื้องต้นของเด็ก รวมทั้งมีส่วนในการสร้างเสริมเจตคติของเด็ก การร่วมมือระหว่างบิดามารดาหรือผู้ปกครองและครูในการพัฒนาระเบียบวินัยจะต้องคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานและวิธีการที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองและครูวางแผนร่วมกัน จึงสรุปได้ว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองและครู เป็นกุญแจสำคัญที่จะนำนักเรียนไปสู่พฤติกรรมที่เป็นระเบียบวินัย

ดังนั้นจะเห็นว่าการจะปลูกฝังหรือสร้างเสริมความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กนั้นมีช่องทางที่หรือความรับผิดชอบของผู้ใดผู้หนึ่ง แต่เพียงผู้เดียวหรือสถาบันใดสถาบันหนึ่งเท่านั้น แต่จะต้องอาศัยความร่วมมือและรับผิดชอบจากหลายฝ่ายด้วยกัน โดยเริ่มตั้งแต่จากครอบครัวที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ต่อมาก็คือโรงเรียน ซึ่งมีครูเป็นผู้อบรมสั่งสอน และให้ความรู้ทางจริยธรรมแก่เด็ก รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางสังคมของเด็ก คือ สื่อมวลชน พระสงฆ์หรือผู้นำทางศาสนา หรือแม้แต่กลุ่มเพื่อนก็มีส่วนในการช่วยพัฒนาความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กด้วย

2) วิธีการพัฒนาความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็ก

ในการจะพัฒนาความมีวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นในตัวเด็กนั้นก่อนอื่นเราควรจะทราบว่าวินัยที่จะปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวเด็กควรจะมิลักษณะเช่นไร ซึ่ง เจ วี เชเวียคอฟ และ อาร์ ฟลิทซ์ (G.V. Sheviakov and R. Fritz 1955 : 4) ได้เสนอแนะลักษณะวินัยที่ดีที่ควรปลูกฝังไว้ดังนี้ คือ

1. ตั้งอยู่บนรากฐานของการเสียสละเพื่อมนุษยธรรม เช่น มีอิสราภาพ ความยุติธรรม และความเสมอภาคในหมู่ของคนทั้งหลาย
2. ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งการยอมรับนับถือศักดิ์ศรีและสิทธิของทุกคน
3. มีผลให้งานที่ทำมีประสิทธิผลมากขึ้น

4. ส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะเป็นผู้นำ คือ พร้อมทั้งบริการและปฏิบัติงานร่วมกับหมู่คณะเป็นอย่างดี

5. วินัยควรถูกกำหนดมาจากความเข้าใจว่าต้องทำหรือไม่ทำเพราะอะไรมากกว่าเป็นไปตามคำสั่ง

วิวาห์วัน มูลสถาน (2523:16) ได้อ้างถึงการศึกษาของ มาเรียน เวด ดอยล์ (Marion Wede Doyle :1961 : 361) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ อาเธอร์ ที เจอร์ซิลด์ (Arther T. Jersild 1975 : 165) ว่าบิดามารดาเป็นผู้มีอิทธิพลในการสร้างวินัยในตนเองให้กับเด็กมาก เพราะเป็นผู้ที่ได้อบรมสั่งสอนเด็กตั้งแต่เยาว์วัย โดยการเลี้ยงดูเด็กอย่างใกล้ชิด และควรใช้ทางสายกลาง หรือความพอดีเป็นหลัก ในการเลี้ยงดูไม่เข้มงวด หรือให้อิสระแก่เด็กจนเกินไป

พอล เอช มัสเสน และคนอื่น ๆ (Paul H. Mussen and Others 1969 : 513-514) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาความมีวินัยในตนเองไว้ว่า ถ้าต้องการให้การพัฒนาความมีวินัยในตนเองให้ได้ผลตามต้องการ บิดามารดาควรจะใช้วิธีวางเป้าหมายระยะยาว โดยมุ่งให้เด็กยอมรับค่านิยมต่าง ๆ เข้าเป็นส่วนหนึ่งในจิตใจของเด็ก ด้วยการให้เหตุผล ให้ความรักแก่เด็ก เนื่องจากการพัฒนาความมีวินัยในตนเองเป็นการฝึกให้เด็กแสดงพฤติกรรมในทางที่ดี บิดามารดาไม่ควบคุมเลย เด็กจะไม่สามารถที่จะเรียนรู้ค่านิยมมาตรฐานของสังคมและพฤติกรรมในทางที่ดีได้ แต่ถ้าบิดามารดาควบคุมมากเกินไป ก็จะมีผลทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่น ขาดความสามารถในการปกครองตนเอง (Autonomy) และไม่เชื่อถือตนเอง แต่ก็ยังมีโอกาสจะรับค่านิยม และคุณธรรมจากบิดามารดามากกว่าลูกที่บิดามารดาตามใจ บิดามารดาจึงควรใช้เหตุผลและความคุมพฤติกรรมเด็กอย่างพอดี

มาร์ติน แอล ฮอฟแมน (Martin L. Hoffman 1970 : 284) ได้เสนอแนะวิธีพัฒนาความมีวินัยในตนเอง 3 วิธีแก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองเพื่อฝึกวินัยแก่เด็กคือ การให้เหตุผล การยับยั้งความรัก และการวางอำนาจ ผลการศึกษาพบว่า บิดามารดาที่ฝึกวินัยเด็กโดยวิธีการให้เหตุผล จะทำให้เด็กมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกวินัยจากบิดามารดาโดยวิธีการยับยั้งความรักและการวางอำนาจ การฝึกวินัยโดยวิธีการให้เหตุผลทำให้เด็กมีเหตุผล ทั้งยังเป็นส่งเสริมพัฒนาการทางสมองของเด็กด้วย

เพราะเป็นการอธิบายถึงผลดีผลเสียที่จะเกิดแก่ตัวเด็กและบุคคลอื่น ตลอดจนความต้องการของผู้อื่นด้วย เมื่อเด็กเข้าใจและยอมรับเหตุผลดังกล่าว ถ้าเมื่อใดเด็กประพฤติผิดกับที่บิดามารดาหรือคนอื่นที่คาดหวังไว้ เด็กจะรู้สึกผิดเอง และจะไม่ปฏิบัติตนเช่นนั้น

รอสส์ ชไนเดอร์ (Ross Snyder 1986 : 124) ได้ทำการศึกษา เรื่อง "Three Differing Systems of Discipline and Their Impact on Conscience and Culture." และเสนอวิธีการพัฒนาความมีวินัยให้แก่เด็ก 3 วิธีคือ

วิธีการที่ 1 ใช้วิธีการให้นักเรียนเชื่อฟังโดยยกย่อง ชมเชย และให้รางวัล แต่ถ้าเด็กไม่ทำตามก็ใช้วิธีลงโทษ

วิธีการที่ 2 ใช้วิธีการผ่อนผันกฎหรือปกป้องบุคคลนั้น ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับความเอาใจใส่หรือได้รับการยอมรับ จะทำให้เป็นผู้ที่มีวินัยมากกว่าผู้ที่ขาดความเอาใจใส่หรือการยอมรับ

วิธีการที่ 3 การให้ความยุติธรรม เทียงตรง โดยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมให้มั่นคงปลอดภัย

รอสส์ ชไนเดอร์ สรุปว่า การใช้วิธีการแต่ละวิธีนั้นมีหลักการ แนวความคิดต่างกัน แต่วิธีการทั้ง 3 วิธีจะทำให้เด็กรู้จักมโนทัศน์หลาย ๆ รูปแบบที่เกี่ยวกับความยุติธรรมในสังคม และพัฒนาทักษะในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แต่การจะเลือกแบบใดมาปฏิบัติจะต้องพิจารณารายละเอียดหลายประการประกอบ มิใช่ยึดหลักปฏิบัติตามวินัยเท่านั้น

โรเบิร์ต อี วาเลต (Robert E. Valett 1986 : 109) ได้เสนอวิธีการที่จะพัฒนาการฝึกระเบียบวินัยของเด็ก ลงในหนังสือชื่อว่า "Effective Discipline :10 Steps to Successful Performances" เพื่อเป็นคู่มือปฏิบัติสำหรับครู และผู้ปกครอง ซึ่งจะช่วยในการปรับปรุงการอบรมด้านวินัยของเด็ก ๆ และวิธีการปฏิบัติต่อเด็ก ให้ประสบผลสำเร็จทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน กระบวนการดังกล่าวมี 10 ขั้นตอนดังนี้

1. การทำความเข้าใจในประสิทธิภาพของวินัย
2. การพิจารณาความต้องการและความสนใจของเด็ก
3. การกำหนด เป้าประสงค์และความคาดหวังในการปฏิบัติตามวินัย
4. การสร้างกฎ เพื่อ เป็นแนวทางในการปฏิบัติตามวินัย

5. การวางแผนและการคาดคะเนผลที่จะได้รับ
6. การให้คำปรึกษาหารือร่วมมือกันในการปฏิบัติตนตามวินัย

ที่ได้วางกฎเกณฑ์ไว้

7. การบันทึกพฤติกรรมของ เด็กที่ปฏิบัติตนตามวินัย
8. การให้รางวัลจากผลของการปฏิบัติตนตามวินัยที่ถูกต้อง
9. การแสดงให้เห็นผลของการไม่ปฏิบัติตนตามวินัยที่กำหนดไว้
10. การประเมินผลที่ได้ปฏิบัติตามทั้งหมด เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

ให้ดีขึ้น

สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม (2516 : 195-197) ได้เสนอแนะวิธีการปลูกฝังความมีวินัยในตนเองหรือการรู้จักบังคับตนเองให้แก่เด็ก โดยมีตามารดาจะต้องปฏิบัติต่อไปนี้ คือ

1. ต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับ เด็ก
2. วางกฎเกณฑ์ในโอกาสอันเหมาะสม เมื่อเด็กทำผิดควรอธิบายให้เด็กเข้าใจ ถ้าจะลงโทษเด็กก็ไม่ควรลงโทษด้วยอารมณ์โกรธ แต่ควรลงโทษเพื่อเป็นการสั่งสอนและให้เด็กเข้าใจด้วยว่า ทำไมเขาจึงถูกลงโทษ ควรสอนให้เด็กรู้จักปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และบิดามารดาจะต้องคงเส้นคงวา
3. ต้องยินยอมให้เด็กมีอิสระในการพัฒนาตนเองตามสมควร
4. ต้องมีความนับถือในตัวเด็ก และยกย่องชมเชยเด็กบ้างในโอกาสอันสมควร
5. ต้องเข้าใจถึงความสามารถของเด็กและช่วยให้เขาได้เรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่ควรกระทำ
6. ควรยกบุคคลที่มีระเบียบวินัยดีมาให้เด็กดู เป็นตัวอย่าง
7. ควรจะเข้าใจว่า ไม่มีใครในโลกที่จะสามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้ตามกฎที่ตั้งขึ้น ดังนั้นควรจะสอนให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับกฎ เกณฑ์และการใช้อำนาจต่าง ๆ เพื่อดำรงไว้ซึ่งสุขภาพจิตอันสมบูรณ์

นอกจากบิดามารดาจะปฏิบัติต่อเด็ก 7 ประการดังกล่าวแล้ว บิดามารดาหรือผู้ใหญ่ หรือครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดู และสั่งสอนเด็กควรจะพยายามหาทางส่งเสริมให้เด็กรู้จักควบคุมตนเอง รู้จักตัดสินใจด้วยตนเองอย่างดีที่สุด โดยต้องไม่ลืมว่าระเบียบวินัยเป็นส่วนช่วยให้เด็กเรียนรู้ในสิ่งซึ่งจะทำให้ชีวิตเขาสมบูรณ์ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม เด็กจะสะสมระเบียบวินัยและอุดมคติทีละน้อย ๆ จนเข้าใจความหมายได้ด้วยพลังความคิดที่เจริญงอกงามขึ้น อันจะทำให้เขาเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสามารถและช่วยตัวเองได้ในที่สุด

ดร. ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2519 : 152-157) ได้เสนอแนะวิธีการอบรมสั่งสอนบุตรให้แก่บิดามารดา เพื่อให้บุตรมีพฤติกรรมที่ดีเป็นประโยชน์แก่สังคม โดยวิเคราะห์จากนักวิชาการหลายท่าน สรุปได้ 2 วิธี คือ

1. วิธีอบรมเด็กตามโครงการของครอบครัว มีขั้นตอนต่าง ๆ คือ

1.1 การตั้งความมุ่งหมายให้ชัดเจน ได้แก่ การจำแนกให้รายละเอียดไปว่าตนต้องการอบรมบุตรให้เป็นคนดีในด้านใดบ้าง เพื่อหาวิธีอบรมเพื่อให้บรรลุถึงความมุ่งหมายได้ง่ายขึ้น

1.2 เลือกใช้เครื่องมือและวิธีการอันเหมาะสม โดยการศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ

1.3 ประเมินผลและติดตามผล การประเมินผลเป็นระยะ ๆ จะช่วยให้บิดามารดาอบรมบุตรได้ผลดีขึ้นตามลำดับ

2. วิธีปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีให้เด็กเห็น ซึ่งนักจิตวิทยาสังคมและนักสังคมวิทยา กล่าวว่า ถ้าบิดามารดาเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่บุตรได้ เด็กมักมีจริยธรรมที่ดีตามไปด้วย โดยธรรมชาติมนุษย์จะมีการลอกแบบพฤติกรรมจากผู้อื่น เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ถ้าบิดามารดาเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความรัก โกลัซชิดอย่างอบอุ่น เด็กก็จะลอกแบบพฤติกรรมนั้น ๆ ด้วย

การอบรมเด็กทั้ง 2 วิธีที่กล่าวมานี้ ควรจะใช้ด้วยกันจึงจะเกิดผลดี เพราะการสอนโดยไม่มีตัวอย่างมักทำให้เด็กปฏิบัติได้ยาก และการทำตัวอย่างโดยไม่มีคำสอนติดตามไปด้วย ย่อมทำให้เด็กขาดความเข้าใจอันลึกซึ้ง

อย่างไรก็ตาม ดร. ก่อ สวัสดิพานิชย์ ยังได้เสนอแนะข้อควรปฏิบัติที่บิดามารดาควรนำไปใช้ในการอบรมเด็กไว้ 4 ประการ คือ

เป็นประจำ

1. บิดามารดาควรรักเด็กและแสดงความรักให้เด็กเห็นอยู่
2. บิดามารดาควรปฏิบัติตนต่อเด็กให้คงเส้นคงวา
3. บิดามารดาควรมีความคิดเห็นตรงกันใน เรื่องการอบรม เด็ก
4. บิดามารดาควรติดตามแก้ไขความประพฤติ ของเด็กทุกโอกาส

ซึ่ง ดร. ก่อ สวัสดิพานิชย์ ได้สรุป เกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนเด็กว่า ความเอาใจใส่ของบิดามารดา จะทำให้เด็กประพฤติตนดีขึ้น และทำให้เด็กทราบว่าตนเป็นที่รักของบิดามารดาในเวลาเดียวกัน

ทัศนีย์ ฮาชาไนย์ (2519 : 61-62) ได้เสนอว่าผู้ที่ จะสร้างวินัยให้กับเด็กนั้นควรจะมีขอบเขตของการแสดงพฤติกรรมของเด็กไว้เสมอ ควรจะให้อิสระแก่เด็กอย่างพอเหมาะไม่มากเกินไป เด็กอาจจะรู้สึกว่าเขาได้ ไม่ควรที่จะตามใจหรือ เข้มงวดกับเด็กมากเกินไป ควรจะใช้เหตุผลกับเด็กทุกครั้งที่ จะอบรมสั่งสอนหรือแนะนำการกระทำใด ๆ แก่เด็ก

ส่วน ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2527 : 63-65) ได้เสนอแนะวิธีการปลูกฝังความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็ก ดังนี้คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยครอบครัวและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ในการให้การศึกษาควรให้การอบรมเลี้ยงดูที่ดีที่สุด คือ การให้ความรักความเข้าใจเป็นเครื่องสนับสนุน อีกทั้งมีการใช้เหตุผล การลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย รวมทั้งการควบคุมอย่างพอเหมาะ ไม่บังคับมากเกินไป นั่นคือควรใช้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
2. การฝึกอบรมเพิ่มเติมโดยการถ่ายทอดความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ การให้ความรู้ คำแนะนำ การลงโทษ การให้รางวัล ในพฤติกรรมต่าง ๆ อีกทั้งผู้ใหญ่จะต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการเลียนแบบของเด็ก

ดังนั้น การพัฒนาความมีวินัยในตนเองแก่เด็กจึง เป็นเรื่องสำคัญที่ ต้องทำและการปลูกฝังและพัฒนาให้ถูกวิธี เพื่อสร้างเสริมจริยธรรมที่ดีของบุคคลที่จะ เป็นพลเมืองดี ซึ่งจำเป็นมากสำหรับทุกสังคม การพัฒนาความมีวินัยในตนเองจะต้องทำตั้งแต่วัยทารก ซึ่งเด็กควรได้รับความอบอุ่นในครอบครัวอัน เป็นการสนองตอบความต้องการของเขาและทำให้เด็กเกิด

ความมั่นคงทางอารมณ์ อันจะช่วยให้เกิดการ เรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมได้อย่างมี เหตุผล สามารถใช้แรงจูงใจทางจริยธรรมมาเป็นแนว เสริมในการควบคุมตนเอง หรือในการ เกิดวินัย ในตนเองอย่างมั่นคง ซึ่งการพัฒนาความมีวินัยในตนเองนี้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย และทุกฝ่ายก็ควร จะเข้าใจหลักจิตวิทยา และวิธีการของการพัฒนาความมีวินัยในตนเองให้ ถูกต้อง เพื่อนำไปใช้ให้ถูกวิธีอันจะทำให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ หลักสำคัญในการพัฒนา ความมีวินัยในตนเองนี้จะต้องใช้ระยะเวลาานพอควร ไม่ใช่สิ่งที่เห็นผลทันตา แต่จะต้อง ค่อย ๆ พัฒนาความมีวินัยดังกล่าวตามลำดับจึงจะทำให้เกิดผล ดังนั้นทุกฝ่ายจึงควรจะให้ ความสนใจและลงมือปลูกฝังและพัฒนาความมีวินัยในตนเองที่ถูกต้องแก่เด็ก

1.6 คุณค่าและประโยชน์ของความมีวินัยในตนเอง

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังเร่งพัฒนาประเทศเพื่อความอยู่รอด ของชาติและเพิ่มคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน ซึ่งการพัฒนาประเทศให้ลุล่วงดังเป้าหมายนั้น สิ่งสำคัญที่สุดที่ช่วยคือ คุณภาพของพลเมือง การปลูกฝังความมีวินัยในตนเองให้แก่เยาวชน จึงเป็นการพัฒนาบุคคลที่จำเป็นยิ่ง จะเห็นว่ามีนักการศึกษาที่สำคัญหลายท่าน ได้กล่าวถึงคุณค่า และประโยชน์ของความมีวินัยในตนเองไว้ดังต่อไปนี้คือ

สมาคมการศึกษาเด็กแห่งอเมริกา (Child study Association of America 1952 : 132-135) ได้เสนอไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการปลูกฝังวินัยในตนเอง คือ เพื่อการระงับหรือควบคุมความโกรธความรู้สึกต่ำค้อย ความรู้สึกที่ว่าตัวเองมีความผิดอยู่ ตลอดเวลา และมีความกลัวต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ดี

เลสเตอร์ ดี โครว์ และอลิส โครว์ (Lester D. Crow and Alice Crow 1962 : 398) อธิบายไว้ว่า การสร้างวินัยในตนเองแก่เด็กจะ เป็นการถ่ายทอด การเรียนรู้วิธีการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมของสังคมของเขา เพื่อให้มีพฤติกรรมต่าง ๆ โดย คำนิ้งถึงตนเองและผู้อื่นด้วย การสร้างความมีวินัยในตนเอง จะช่วยให้เขาได้กระทำสิ่งที่สังคม ยอมรับ เพื่อเขาจะได้มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ซึ่งจะเป็นสิ่งที่เขาก็จะรู้สึกพอใจด้วยเช่นกัน

เดวิด พี ออซูเบล (David P. Ausubel 1968 : 459-460) ได้ เสนอว่า วินัยเป็นวัฒนธรรมของสังคม ซึ่งทุกคนต้อง เรียนรู้และปฏิบัติตามเพื่อการอยู่ร่วมกันใน สังคม การปลูกฝังความมีวินัยในตนเองให้แก่เด็กจึง เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งจะต้องฝึกฝนตั้งแต่เยาว์วัย

ชาร์ล เอช แมดสัน และคลิฟฟอร์ด แมดสัน (Charle H. Madsen and Clifford Madsen 1981 : 6-7) ได้เน้นว่าระเบียบวินัยมีความจำเป็นมากและพฤติกรรมที่เกี่ยวกับระเบียบวินัยนั้นจำเป็นที่ครูจะต้องทำการสอนเขาว่า "เมื่อคุณกระทำสิ่งไม่ดี สิ่งไม่ดีนั้นจะเกิดขึ้นแก่ตัวคุณ" เพราะความมีระเบียบวินัยนั้นเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับแนวทางปฏิบัติ ซึ่งระเบียบวินัยนั้นจะต้องมีการสอนและการเรียนรู้และสังคมใด ๆ ก็ตามถ้าขาดระเบียบวินัยก็จะเป็นสังคมที่สับสนวุ่นวาย

ประติพันธ์ อุดมัย (2518 : 140-141) ได้อธิบายถึงคุณค่าของวินัยว่าช่วยให้กลุ่มคนหรือสังคมต่าง ๆ อยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข ซึ่งวินัยไม่ได้หมายถึงกฎเกณฑ์หรือระเบียบข้อบังคับเฉพาะในกลุ่มคนเท่านั้น แต่ยังหมายถึงกฎเกณฑ์หรือระเบียบวินัยภายในตัวบุคคลด้วย กลุ่มสังคมใดที่มีสมาชิกที่มีวินัยในตนเองมาก วินัยทางสังคมก็อาจไม่ต้องสร้างขึ้นมากนัก เพราะทุกคนจะมีความรับผิดชอบสูงและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ไม่เบียดเบียนกัน และเจริญก้าวหน้าไปด้วยดี

ทัศนีย์ ฮาชาไนย์ (2519 : 57-62) ได้อธิบายไว้ว่า วินัยเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้มีประสิทธิภาพเพื่อที่จะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ วินัยจะเป็นเครื่องช่วยในการแนะแนวความประพฤติของบุคคล จุดมุ่งหมายของวินัยทั้งหลายมิได้มีไว้เพื่อควบคุมพฤติกรรมของเด็กให้ดำเนินไปตามกำหนดความประพฤติที่ผู้ใหญ่บังคับ แต่ความหมายที่แท้จริงของวินัยคือวิธีการที่จะทำให้เด็กเกิดความต้องการทำในสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์แก่สังคมด้วยตัวของตัวเอง มิใช่ด้วยการบังคับ ซึ่งวินัยดังกล่าว ควรจะเป็นวินัยที่เกิดจากภายในตัวเด็กเองจะดีที่สุด

นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ (2520 : 255-257) ได้อธิบายไว้ว่าจุดมุ่งหมายของวินัยทั้งหลายนั้นมิใช่การควบคุมพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามแนวทางที่ผู้ใหญ่ต้องการ แต่ความมุ่งหมายที่แท้จริงของวินัยคือ เพื่อให้เด็กเกิดความต้องการที่จะทำสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์แก่สังคมด้วยตัวเอง มิใช่จากสิ่งแวดล้อม หรือจากการบังคับของผู้ใกล้เคียง วินัย

ที่ดี เป็นลักษณะที่เกิดจากแรงผลักดันภายในตัว เด็กเองมากกว่าแรงบังคับจากภายนอก คือความมีวินัยในตนเอง และ เมื่อใดก็ตามที่เด็กได้พัฒนาลักษณะดังกล่าวแล้ว เด็กก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่สังคมยอมรับ เด็กจะไม่แสดงความขัดแย้งในตนเอง และพฤติกรรมจะเป็นแบบแผนเดียวกันไม่ว่าจะอยู่ต่อหน้าหรือลับหลัง

สุชาและสุรางค์ จันท์เอม (2521 : 97) กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของวินัยในตนเองไว้ ดังนี้คือ

1. ช่วย让孩子มีพฤติกรรม เป็นระเบียบเรียบร้อย
2. ช่วย让孩子มีความรับผิดชอบ ในหน้าที่ของตน
3. ช่วยสร้างความสามัคคีปรองดองกัน ให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ
4. ช่วยส่งเสริมความ เจริญก้าวหน้าของตนเอง
5. ช่วยให้ครูและ เด็กอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและประสบผลสำเร็จ

ในการเรียนการสอน

6. ช่วยส่งเสริมหลักการปกครองและระบอบประชาธิปไตย

ชำเลื่อง วุฒิจันทร์ (2522 : 84-85) ได้สรุปคุณค่าของควมมีวินัยในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับของสุชา และสุรางค์ จันท์เอม ดังนี้คือ

1. วินัยทำให้ผู้รักษาเป็นคนดีขึ้น เป็นเครื่องป้องกันความเสื่อมเสีย
2. วินัยเป็นเครื่องวัดความดีของคน ใครเป็นคนดีหรือเลว ดีมากดีน้อย ไม่มีอะไรเป็นเครื่องวัดได้แม่นยำเท่ากับการสังเกตวินัยของผู้นั้น ผู้ใดเคร่งครัดในวินัยในตนเองผู้นั้นเป็นคนดี

3. วินัยเป็นเครื่องแสดงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า จากคุณค่าและประโยชน์ของวินัย จะพบว่าวินัยจะช่วยกำหนดทิศทางให้สมาชิกในสังคมประพฤติปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน เพื่อความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม ถ้าหากปราศจากวินัยแล้ว การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมแต่ละกลุ่มก็ย่อมจะวุ่นวายสับสน เพราะแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกันทั้งในระดับการศึกษา ความรู้ จิตใจ การอบรมเลี้ยงดู และความต้องการในด้านต่าง ๆ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน ถ้าคนในสังคมนั้น ๆ มีวินัยที่เกิดจากภายในจิตใจของตนเองขึ้นมา คือ มีวินัยในตนเอง จะทำให้บุคคลนั้นมีความประพฤติ

ที่มีเหตุผล มีความอดทน มั่นคงทางอารมณ์และเป็นผู้มีจริยธรรม ซึ่งจะทำให้คนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข การพัฒนาความมีวินัยในตนเองแก่เด็กหรือเยาวชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้เด็กหรือเยาวชนรู้จักดำเนินชีวิตของคนอย่างถูกต้องมีเหตุผล และเลือกทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมอยู่อย่างมีความสุข ไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคมที่ตนอยู่ และยังช่วยพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นด้วย

2. วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว

ครอบครัว เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในสังคม เป็นสถาบันมูลฐานซึ่งทำหน้าที่วางรากฐานให้แก่สถาบันอื่น ๆ ในสังคม ครอบครัว เป็นสถาบันทางด้านสังคมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ ไม่มีสถาบันใดทำหน้าที่ของครอบครัวได้ทุกอย่าง มนุษย์ต้องเกิดและรับการเลี้ยงดูในครอบครัว เป็นที่รักและต้องการของบิดามารดา จึงจะเจริญเติบโตได้อย่างปกติหรือเต็มที่ ความรักและความต้องการบุตร ความรับผิดชอบในหน้าที่ของบิดามารดา เหล่านี้จะทำให้บุตรได้รับความเอาใจใส่ การถ่ายทอดความรู้ จริยธรรม ค่านิยม และประสบการณ์ที่มีค่าของผู้ใหญ่ เพื่อนำมาปรับตัวและประพฤติตนให้เหมาะสม นี่คือบทบาทและหน้าที่สำคัญของครอบครัวที่จะต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อสมาชิกของครอบครัวและต่อสังคม

2.1 ความหมายของครอบครัว

จาก "A Comprehensive Dictionary of Psychology and Psychoanalytical Terms" ซึ่ง เอช บี อิงลิช และ เอ ซี อิงลิช (H.B. English and A.C. English 1968 : 202) เป็นบรรณาธิการได้ให้ความหมายของครอบครัวว่า หมายถึง กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวพันโดยสายโลหิต หรือการแต่งงาน ซึ่งประกอบด้วยบิดามารดา และบุตรเป็นหลัก

จาก "Dictionary of Education" ซึ่ง คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good 1973 : 335) เป็นบรรณาธิการได้ให้ความหมายของครอบครัวว่า หมายถึง กลุ่มสังคมนั้นฐานเบื้องต้นที่ประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาอยู่รวมกันด้วยความสัมพันธ์ทางสายโลหิต หรือการแต่งงาน หรือการเลี้ยงดู

ไพฑูริย์ เครือแก้ว (2509 : 69) ให้ความหมายของครอบครัวว่า หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ประกอบด้วยบิดามารดาและบุตรเป็นหลัก และยังอาจประกอบด้วยญาติพี่น้องคนอื่น ๆ อีกที่อาศัยอยู่ร่วมกัน

ความหมายของครอบครัวจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2493 (2517 : 226) หมายถึง ผู้ร่วมครัวเรือน คือสามี ภรรยาและบุตร

ทวีริทธิ์ ธนาคม (2518 : 51) ให้ความหมายของครอบครัวว่า หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มาอยู่ร่วมกันโดยการสมรสและมีบุตร หรือมีการจดทะเบียน เป็นบุตรบุญธรรม

บุญลือ วันทายนต์ (2522 : 13) ให้ความหมายของครอบครัวว่า หมายถึง กลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีเพศสัมพันธ์กันมั่นคงและถาวรเพียงพอที่จะเลี้ยงดูกัน เพื่อการอยู่ร่วมกัน สร้างสมาชิกใหม่ และให้การอบรมแก่สมาชิกที่เกิดขึ้นมาให้สามารถช่วยตนเองและอยู่ในสังคมได้อย่างดี

สุขุม ศรีบุรินทร์ (2525 : 100-101) ให้ความหมายของครอบครัวว่า หมายถึง กลุ่มคนที่รวมกันดำรงชีพอยู่ภายใต้บ้านหลังคาเดียวกัน หรือบริเวณเดียวกัน โดยการสมรส โดยสายโลหิต หรือโดยการยอมรับเอาคนอื่นมาเป็นบุตรบุญธรรม มีการปะทะสังสรรค์ มีความสัมพันธ์ มีสถานภาพและบทบาทต่อกัน มีการจัดระเบียบทางสังคม ตลอดจนมีทายาทไว้สืบตระกูลอันเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไป

สุพัศรา สุภาพ (2529 : 66) ให้ความหมายของครอบครัวว่า หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มารวมกันโดยการสมรสโดยทางโลหิต หรือโดยการรับเลี้ยงดู (คือ เป็นบุตรบุญธรรม) โดยปกติจะหมายถึงครอบครัวที่ประกอบด้วยสามีและภรรยา โดยไม่มีบุตรของตนเองก็ได้ มีการก่อตั้งขึ้นเป็นครอบครัว มีปฏิกริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันในฐานะที่เป็นสามีและภรรยา เป็นบิดาและมารดา เป็นบุตรชายบุตรหญิง เป็นพี่เป็นน้อง โดยการรักษาวัฒนธรรมเดิม และอาจจะมีการสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่เพิ่มเติมก็ได้

ดังนั้น ความหมายของครอบครัว ก็คือ กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดโดยทางสายโลหิต หรือการสมรส ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของครอบครัวจะอาศัยความรัก และความปรารถนาดีต่อกัน มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมและจริยธรรมต่าง ๆ แก่สมาชิกเพื่อการดำรงอยู่ในสังคมต่อไป

2.2 หน้าที่ของครอบครัว

ครอบครัวมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเด็กมาก ครอบครัวเป็นกลุ่มทางสังคมกลุ่มแรกที่เด็กได้มีประสบการณ์และมีความสัมพันธ์อยู่ตลอดเวลาซึ่งมีผู้ศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับกับหน้าที่ของครอบครัวไว้ดังนี้คือ

เกษม อุทยานิน (2506 : 225-229) ได้อธิบายถึงหน้าที่ของครอบครัวดังนี้คือ

ต่อไปได้

สังคมได้ด้วยดี

- 1) ช่วยเสริมสร้างสมาชิกให้กับสังคม อันเป็นเหตุทำให้สังคมดำรงอยู่
 - 2) เป็นแหล่งหล่อหลอมให้สมาชิกของครอบครัวสามารถดำรงอยู่ใน
 - 3) ช่วยเสริมสร้างและปลูกฝังบุคลิกภาพให้กับสมาชิกในครอบครัว
 - 4) ช่วยทำหน้าที่แทนสถาบันทางสังคมอื่น ๆ เช่น สถาบันการปกครอง
- สถาบันทางศาสนา สถาบันการศึกษา เป็นต้น

ดร.ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2519 : 16-21) อธิบายว่า หน้าที่หลักของครอบครัวมี 5 ประการดังนี้ คือ

1. การให้กำเนิดแก่สมาชิกใหม่แก่สังคม
 2. การเลี้ยงดู เด็กตามแบบแผนที่สังคมวางไว้ให้เหมาะสม
 3. การอบรมสั่งสอน เด็กให้ เรียนรู้ระเบียบแบบแผนจะได้ประพฤติตน
- ให้ถูกต้องตามที่สังคมต้องการ

4. การจัดหาชีพหรือให้ความรู้ด้านอาชีพแก่สมาชิกของครอบครัว
5. การให้ความคุ้มครองแก่สมาชิก

บุญลือ วันทายนต์ (2522 : 41) ได้สรุปหน้าที่และความสำคัญของครอบครัว ว่ามีอยู่ 2 ประการด้วยกันคือ

- 1) หน้าที่ทางธรรมชาติ อันได้แก่ การสร้างสมาชิกใหม่ให้กับสังคม
- 2) หน้าที่ตามธรรมเนียมประเพณี และกฎหมาย โดยครอบครัวทำหน้าที่
 - 2.1) ปลูกฝังอบรมสมาชิกให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคม
 - 2.2) คุ้มครองผู้อยู่ร่วมครอบครัวเดียวกันตามหลักกฎหมาย และ
 - 2.3) เป็นแบบอย่างให้สมาชิกของครอบครัวได้ดำเนินตาม

จารีตประเพณี

เจริญ พรหมอยู่ (2526 : 51-52) ได้สรุปถึงหน้าที่ของครอบครัวไว้

ดังนี้ คือ

1. ควบคุมความสัมพันธ์ทางเพศ ครอบครัวเป็นสถานที่แสดงออกของความสัมพันธ์ทางเพศที่สังคมยอมรับ

2. ให้กำเนิดบุตรเพื่อช่วยให้สังคมยังคงมีอยู่สืบต่อไป

3. เลี้ยงดูและป้องกันอันตรายให้เด็ก เพื่อให้เด็กได้เจริญเติบโต เป็น

ผู้ใหญ่

4. อบรมให้เด็กได้เรียนรู้ระเบียบแบบแผนของสังคม เพื่อให้สมาชิกใหม่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณี รู้จักคบหาสมาคม ทำงานร่วมกับผู้อื่นปะทะสังสรรค์กับผู้อื่นตามบรรทัดฐานของสังคม

5. กำหนดสถานภาพตำแหน่งหน้าที่ให้กับสมาชิกใหม่ ตั้งแต่แรกเกิด และช่วยหาตำแหน่งหน้าที่อื่น ๆ ในสังคมให้ตามโอกาส

6. ให้ความรักความอบอุ่น ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ประการหนึ่งและครอบครัวสามารถจะสร้างขึ้นได้ไม่ยาก เนื่องจากสมาชิกมีความใกล้ชิดกันอยู่ร่วมกัน เป็นระยะเวลานานมีกิจกรรมสัมพันธ์กัน เสมอ ซึ่งจะเป็นปัจจัยช่วยให้สมาชิกมีอารมณ์และสุขภาพจิตที่สมบูรณ์

7. หน้าที่ทาง เศรษฐกิจโดยครอบครัวจะจัดหาสิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อการกินการอยู่ของสมาชิกในครอบครัว และเป็นผู้ผลิตสิ่งของให้แก่สังคมด้วยในบางครั้ง

สุภัตรา สุภาพ (2529 : 68-70) กล่าวถึง หน้าที่ของครอบครัวที่สำคัญมีดังต่อไปนี้คือ

1. สร้างสรรค์สมาชิกใหม่ให้สมดุลกับทรัพยากรภายในประเทศ

2. บำบัดความต้องการทางเพศโดยออกมาในรูปของการสมรส

3. เลี้ยงดูผู้เยาว์ให้เจริญเติบโตขึ้นเพื่อดำรงอยู่ในสังคม ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเติบโต ซึ่งหน้าที่นี้สำคัญมากต่อระบบพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจของเด็ก โดยครอบครัวจะเป็นสถานที่ซึ่งเลี้ยงดูเด็กให้เป็นคนที่เจริญเติบโตโดยสมบูรณ์เป็นส่วนใหญ่

4. ให้การอบรมสั่งสอนแก่เด็กให้รู้จักระเบียบของสังคม โดยครอบครัวจะเป็นแหล่งการอบรม เบื้องต้นที่มีอิทธิพลต่อ เด็กมากที่สุดและตลอดเวลา

5. กำหนดสถานภาพของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งในสังคมไทย สถานภาพดังกล่าวอาจจะเปลี่ยนแปลงได้

6. ให้ความรักและความอบอุ่นอันจะทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความปลอดภัย และมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม

คิงสเลย์ เดวิส (Kingsley Davis 1955 : 394-396) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของครอบครัวในแง่ของสังคมวิทยา โดยอธิบายว่า หน้าที่ที่ครอบครัวปฏิบัติกันในทุกสังคม มีดังนี้คือ

1. การสร้างสมาชิกใหม่ของครอบครัว (Reproduction) อันเป็นการสืบพันธุ์มนุษยชาติ ให้มีการดำรงคงอยู่ในสังคม
2. การคุ้มครองเด็กที่เกิดมาให้เติบโตขึ้นในสังคม (Maintenance) นั่นคือ จะต้องให้การดูแลคุ้มครองเลี้ยงดูเด็กที่เกิดมาให้มีชีวิตรอด เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป
3. การกำหนดสถานภาพของบุตรที่เกิดมา (Placement)
4. การให้บุตรได้เรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมในสังคมนั้นได้ (Socialization)

ซึ่งเป็นการให้การฝึกอบรมแก่สมาชิกใหม่ของครอบครัวที่เข้ามารับบทบาทในสังคมสืบต่อไป

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า นักสังคมวิทยาดังกล่าวมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ครอบครัวเป็นแหล่งที่จะชักจูงให้เด็กรู้จักกิจการอื่น ๆ ครอบครัวเปรียบเสมือนเป็นศูนย์กลางของสังคม หรือ เป็นโลกเล็ก ๆ ของเด็ก ที่จะถ่ายทอดหรือปลูกฝังหรือส่งเสริมจริยธรรม ค่านิยมต่าง ๆ รวมทั้งกฎระเบียบของสังคม ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้แก่เด็ก เพื่อช่วยให้เด็กสามารถดำเนินชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข แม้ว่าในปัจจุบัณนี้จะมีสถาบันอื่น ๆ เกิดขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือให้การศึกษอบรมจริยธรรมแก่เด็ก แต่ครอบครัวก็ยังคงเป็นสถาบันเริ่มแรกและสำคัญมากต่อการพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ

2.3 อิทธิพลของสถานภาพครอบครัวกับพฤติกรรมของเด็กในด้านต่าง ๆ

ครอบครัวเป็นสถาบันเริ่มแรกที่เด็กได้ประสบพบเห็น และอยู่ด้วยอย่างสถานภาพของครอบครัวแต่ละลักษณะจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กในด้านต่าง ๆ

1) สถานภาพของครอบครัว

ในปัจจุบันสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ระหว่างบิดากับมารดา และระหว่างเครือญาติด้วยกัน ทำให้สมาชิกในครอบครัวขาดความใกล้ชิดกัน เช่นแต่ก่อนและบางครั้งก็นำไปสู่การหย่าร้าง หรือการไม่เข้าใจกันระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก

หลวงวิจิตรวาทการ (2507 : 45) ได้กล่าวถึงชีวิตครอบครัวว่า ส่วนสำคัญที่สุดแห่งความผาสุกในครอบครัวอยู่ที่คู่สามีภรรยาต้องมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน รักใคร่กัน ไม่เบียดเบียนกัน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่จะแก้ปัญหาด่าง ๆ ได้ทุกอย่าง

นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว (2528 : 9-11) ได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกับหลวงวิจิตรวาทการว่า ความผูกพันรักใคร่ในครอบครัวเป็นรากฐานของความสุขแห่งชีวิต เป็นรากฐานของความเป็นปึกแผ่นแห่งสังคมของประเทศชาติบ้านเมืองและของโลกในที่สุด ชีวิตในสังคมย่อมตั้งต้นมาจากครอบครัว ถ้าครอบครัวแตกแยก หรือครอบครัวขาดความผูกพันรักใคร่ต่อกัน ชีวิตในสังคมก็จะแตกแยกประดุจเงาตามตัว ก่อให้เกิดปัญหาสังคมติดตามมาในที่สุด

ดังนั้นสถานภาพของครอบครัวโดยเฉพาะ สถานภาพการสมรสของบิดามารดา จึงสามารถสรุปได้ว่ามี 2 ลักษณะ คือ การที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือกันในการถ่ายทอด อบรมสั่งสอนจริยธรรมที่เหมาะสมแก่บุตร โดยทางตรงและทางอ้อมคือการเป็นแบบอย่างให้บุตรยึด เป็นพฤติกรรมของตน กับกรณีที่ครอบครัวนั้นมีเพียงบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียวในการถ่ายทอด อบรมสั่งสอนจริยธรรมที่เหมาะสมแก่บุตรในทางตรง และทางอ้อมก็จะมีเพียงแม่แบบหรือพ่อแบบที่เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมที่ตนปรารถนา การที่ครอบครัวมีเพียงบิดามารดา ก็อาจเนื่องมาจากการหย่าร้าง หรือบิดาหรือมารดาผู้ใดคนหนึ่งเสียชีวิตไป

2) อิทธิพลของสถานภาพครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมของเด็กในด้านต่าง ๆ

สถานภาพของครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กในด้านต่าง ๆ

ซึ่งมีผู้ศึกษาและสรุปไว้ดังนี้คือ

คณะกรรมการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ (2507 : 136) ได้สรุปเกี่ยวกับปัญหาที่นักเรียนว่า เด็กเกเรส่วนมากมาจากบ้านที่ประสบความยุ่งยาก บ้านที่เข้าลักษณะบ้านแตก เพราะมรดกกรรมหรือการทอดทิ้งหลบหนีของผู้ปกครอง บ้านที่เสื่อมโทรม เพราะแม่บ้านมีความประพฤติไม่ดีหรือพ่อบ้าน เป็นโรคพิษสุราเรื้อรังหรือ เป็นอาชญากร

ศิริพร หลิมศิริวงษ์ (2511 : 20-22) ได้กล่าวสรุปถึงสภาพของบ้านที่มีอิทธิพลต่อความ เกเรของเด็กนั้น ไว้ดังนี้ว่า ภาวะของครอบครัวที่เป็นแบบบิดามารดาจากกันด้วยการหย่าร้างหรือแยกกัน บิดาหรือมารดา หรือทั้งสองคน เสียชีวิต ที่เรียกว่าบ้านแตก ทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่น ซึ่งทางทฤษฎีถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นพื้นฐานของการสร้างความ เจริญเติบโตทางอารมณ์ของเด็ก เด็กที่ขาดสิ่งเหล่านี้จะเป็นคนที่มีความหวาดกลัว กังวลอย่างรุนแรง ก้าวร้าว ทำให้เด็กมีปัญหาทางจิตใจ และเป็นสาเหตุให้การปรับตัวของเด็กผิดปกติ เป็นทางนำไปสู่การ เป็นเด็กเกเรได้โดยง่ายในเวลาต่อมา

รุจ วรังษี (2514 : 39) ให้ความเห็นเกี่ยวกับสภาพของครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อเด็กวัยรุ่นไว้ว่า บิดามารดาและผู้ปกครอง เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กมากกว่าผู้อื่น จึงเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด ในด้านการดำเนินชีวิตและความประพฤติ สาเหตุที่ทำให้เด็กวัยรุ่นประพฤติตนพาลเกเร คือ ปัญหาด้านครอบครัว เช่น การแตกแยกหย่าร้าง การถูกทอดทิ้ง การขาดการอบรม และมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ

สุภัตรา สุภาพ (2518 : 45-58) ได้อธิบายว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นสถาบันแห่งแรกที่ได้ให้การอบรมทางด้านจิตใจแก่เด็กตลอดมา อุบนิสัยส่วนตัวของเด็กหรืออารมณ์ของเด็กได้เริ่มมีที่มาจากบ้าน เด็กจะเป็นผู้มีความคิด ความรู้สึก มีมรรยาท หรือการวางตัว อย่างไรนั้น

อยู่ที่การอบรมทางบ้านส่วนหนึ่งและสิ่งแวดล้อมทางบ้าน อันได้แก่ บิดา มารดา สถานที่อยู่อาศัย ความเป็นอยู่ ฐานะของเด็กในครอบครัว วัฒนธรรมในบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลที่จะ หลอมหล่อให้เด็กเป็นคนดีหรือคนเลวได้โดยเฉพาะในระยะวัยรุ่น เป็นวัยที่อ่อนไหวง่าย ต้องการ ความปลอดภัยจากครอบครัว หากภาวะครอบครัวไม่ดี เช่น บ้านแตก ขาดการเอาใจใส่จากบิดา มารดา ก็อาจจะทำให้เด็กประพฤติผิดไปจากที่สังคมกำหนด

ระบุปะนีย์ นาครทรรพ (2519 : 25) เสนอว่า บิดามารดา หรือผู้ปกครองจะต้องพยายามทำบ้านให้น่าอยู่ บ้านที่น่าอยู่ไม่จำเป็นต้องเป็นบ้านใหญ่ มีเครื่อง อำนวยความสะดวกสบาย อาจเป็นบ้านเล็ก ๆ แต่สะอาดมีระเบียบ มีบิดามารดาที่มีความ เข้าใจรักใคร่กันดี มีโอกาสร่วมกันทำงานในบ้าน บุตรได้ใกล้ชิดบิดามารดา และมั่นใจว่า บิดามารดารักตน ถ้าหากเป็นเช่นนี้แล้ว ปัญหาเด็กเกเร และปัญหาสังคมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทุกวันนี้ก็คงลดน้อยลงไปเป็นอันมาก

สนิท สมัยการ (2519 : 215-216) ได้เสนอความคิดเห็นว่า ครอบครัวมีบทบาทสำคัญมากต่อพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของเด็ก โดยทัศนคติ ค่านิยมและแบบแผน ต่าง ๆ ที่เครือญาติของครอบครัวถือ เป็นธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติที่มีอิทธิพลต่อแนวการอบรม สั่งสอนสมาชิกผู้เยาว์อยู่ไม่น้อย โดยเขาอ้างถึงการศึกษาของนักจิตวิทยาคนสำคัญคือ ชิกมันด์ ฟรอยด์ ที่เชื่อมั่นว่าประสบการณ์ในวัยเด็กโดยเฉพาะตั้งแต่เกิดมาจนถึงอายุประมาณ 5-6 ขวบ มีความสำคัญต่อชีวิตของเด็กมากที่สุด และบุคลิกลักษณะของผู้ใหญ่ในอนาคตจะเป็นเช่นไรส่วนใหญ่ จะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในระยะนี้เป็นสำคัญ โดยเด็กที่เกิดมาในครอบครัวที่บิดามารดาให้การ เลี้ยงดูและอบรมเด็กอย่างถูกต้อง เด็กก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีของสังคมต่อไป ในทางตรง กันข้ามถ้าเด็กเกิดมาในครอบครัวที่บิดามารดาเลี้ยงดูและอบรมเด็กไม่ถูกต้อง เมื่อเติบโตขึ้น เด็กก็จะกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่ดีของสังคมไป

นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ (2520 : 197-199) ได้อธิบาย ไว้ว่า บรรยากาศของบ้านหรือความสัมพันธ์ภายในครอบครัวระหว่างบิดากับมารดา หรือบิดา มารดากับบุตรจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางอารมณ์ บุคลิกภาพ การปรับตัว และจริยธรรมของ เด็กนั่นคือ เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีบรรยากาศดี ก็จะมีความรู้สึกที่ดี มีพฤติกรรมที่ดีและ ปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ แต่ถ้าเด็กมาจากครอบครัวที่มีบรรยากาศแตกแยก ก็จะทำให้เด็กมี ความรู้สึกขัดแย้งกับผู้คน เกิดความก้าวร้าว หวาดระแวง และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคล อื่น ๆ ในสังคมได้

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2525 : 73-74) ได้อธิบายว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ล้มเหลวเป็นมูลฐานของปัญหาสังคมหลายประการที่จะติดตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อสมาชิกผู้เยาว์ในครอบครัว ซึ่งท่านได้อ้างถึงผลการวิจัยของฟรานซิส อีแวน ไนล์ Francis Ivan Nye (1952, 1957) ที่พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ขาดความสุขมักมีพฤติกรรม เบี่ยงเบนจนถึงกับประพฤตินอกกฎหมาย เพราะไม่มีผู้ชี้แนวทางที่ถูกต้องให้ และ ที ไฮน์ชิ (T. Hirsch 1973 : 49) ได้สรุปผลจากงานวิจัยไว้ว่า บุตรที่ยังมีความผูกพัน ใกล้ชิดกับบิดามารดา ก็จะมีประพฤตินอกกฎหมายน้อยกว่าบุตรที่ขาดความผูกพัน และไม่ละเมิดกฎหมาย

ศาสตราจารย์นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว (2528 : 10) ได้อ้างถึงประวัติคนไข้โรคจิตของนายแพทย์ชจรว่า เมื่อศึกษาแล้วพบว่า จากคนไข้โรคจิต 15 รายนั้น เมื่อศึกษาประวัติคนไข้แล้วพบว่า คนไข้ถึง 14 รายที่บิดามารดาแตกแยกกัน ไม่มี ความผูกพันรักใคร่ในครอบครัว และจากจำนวน 14 รายนี้ มี 5 รายที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิต และ 9 รายที่บิดามารดาหย่าร้างกัน หรือแยกกันอยู่ การที่เด็กขาดความอบอุ่นในบ้านจึง ทำให้ไม่พอใจในสิ่งแวดล้อม กลายเป็นคนฉุนเฉียว หงุดหงิดง่าย และนำไปสู่การมีบุคลิกภาพ ที่มุ่งทำลายผู้อื่นในที่สุด

จันทิพย์ กสิข เมฆ (2528 : 55) ได้กล่าวถึง สาเหตุที่ทำให้ เด็กเรียนไม่ดีขึ้น อาจจะมีปัญหาในครอบครัวนานาประการที่จะก่อความเดือดร้อนไม่สบายใจ ให้เด็กอย่างมาก ทำให้เด็กมีความวิตกกังวลครุ่นคิดในปัญหาที่ไม่สบายใจ ความเอาใจใส่และสมาธิในการเรียนก็จะลดน้อยลง ปัญหาดังกล่าวอาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับ เศรษฐกิจ บิดามารดาที่ขัดแย้งกัน ทะเลาะวิวาทกัน เสมอ บิดามารดาที่เจ็บป่วยปัจจุบันหรือ เจ็บป่วย เรื้อรัง เด็กต้องช่วยกิจการทางบ้านมากเกินไป จนไม่มีเวลาเหลือสำหรับตัวเอง เป็นต้น โดยเฉพาะ เด็กที่มีบิดามารดาแยกทางกันและยังมีความขมขื่นอยู่ เมื่อเด็กไปอาศัยอยู่กับฝ่ายใด เด็กอาจ กลายเป็นผู้รับเคราะห์ที่ต้องรับอารมณ์เสียไม่พึงพอใจจากบิดาหรือมารดาที่เด็กอยู่ด้วย เช่น การชระนามว่าเด็กประพฤติตัวไม่ดี หรือการทุบตีกันโดยไม่มีเหตุผล ซึ่งจะทำให้เด็กมีปัญหา ด้านสุขภาพจิต และเป็นคนก้าวร้าว

ดังนั้น ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวโดยเฉพาะสถานภาพการสมรสของบิดามารดา ซึ่งเป็นลักษณะครอบครัวเป็นสุขคือ บิดามารดามีความปรองดองกัน ร่วมมือในการอบรมเลี้ยงดูบุตร และครอบครัวที่เป็นทุกข์คือบ้านแตก บิดามารดวหยาร้าง แยกแยกหรือตายจากกัน ทำให้เหลือเพียงบิดาหรือมารดาเท่านั้นที่อบรมเลี้ยงดูบุตร จะมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กในด้านต่าง ๆ มาก เด็กที่อยู่ในสภาพบ้านแตก จะขาดความรู้สึกรับประกัน ไม่มีความอบอุ่น อีกทั้งขาดแบบอย่างที่ดีคนจะเลียนแบบพฤติกรรม หรือขาดที่ปรึกษา ทำให้เกิดความว้าเหว่ผิดหวังและทรมานใจ จนอาจนำไปสู่การประหัตพิริตตัวที่ไม่เหมาะสมจนกลายเป็นอาชญากรวัยรุ่น

2.4 ลักษณะครอบครัวไทย

เชิดชาย เหล่าหล้า (2519 : 51-53) ได้อธิบายเกี่ยวกับรูปลักษณะของครอบครัวไทยไว้ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ครอบครัวเกษตรกรรมมีจำนวนถึง 80% ซึ่งอาศัยอยู่ในชนบท ครอบครัวชนบทของไทยเป็นครอบครัวแบบดั้งเดิม มีลักษณะเป็นครอบครัวไทยแท้ ๆ ที่ถือ เป็นเอกลักษณ์ของสถาบันครอบครัวไทย อันเป็นวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอย่างหนึ่งของคนไทย ซึ่งปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ชีวิตในครอบครัวปัจจุบัน จึงเปลี่ยนแปลงไปจากสมัยก่อน สิ่งนี้เกิดจากการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา ทำให้สังคมชนบทมีแนวโน้มเป็นสังคมเมืองมากขึ้น และส่งผลถึงสถาบันครอบครัว โดยทำให้ครอบครัวสมัยใหม่เปลี่ยนแปลงไปจากครอบครัวแบบดั้งเดิมที่เห็นเด่นชัดก็คือ ทางด้านโครงสร้างของครอบครัว ซึ่งจะมีขนาดเล็กลงมีเพียงบิดามารดาและบุตรเท่านั้น แต่ก็อาจจะมีญาติผู้ใหญ่อยู่ร่วมบ้าง แต่ขนาดก็ไม่ใหญ่มากเท่าในสมัยก่อน ส่วนค่านิยมและขนบธรรมเนียมประเพณีในครอบครัว เช่น เด็กเป็นศูนย์รวมความสนใจของครอบครัว ระบบอาวุโสและความผูกพันทางสายโลหิต ยังแน่นแฟ้นอยู่

บุญลือ วันทายนต์ (2522 : 67, 87-88) ได้สรุปลักษณะของสภาพ

ครอบครัวของไทย ในปัจจุบันไว้ดังนี้คือ

1. เป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วยบิดามารดาและบุตร แต่ก็อาจจะ
มีญาติพี่น้องของคู่สมรสอยู่บ้าง แต่จำนวนไม่มากนัก
2. ความผูกพันระหว่างสมาชิกของครอบครัวเสื่อมสลายลง เพราะ
ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ
3. สมาชิกในครอบครัวมีอิสระมากขึ้น หญิงชายมีสิทธิเท่าเทียมกัน
4. มีองค์การและสถาบันต่าง ๆ มาทำหน้าที่ทางสังคมแทนครอบครัว
เช่น การศึกษา การจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นต้น
5. นิยมความสะดวกสบายต่าง ๆ มาสนองความต้องการของการ
ดำรงชีพ จึงต้องหาสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มาบำรุงครอบครัว ทำให้สมาชิกของครอบครัวไม่ค่อย
ได้พึ่งพาอาศัยกัน และยังถือเป็นค่านิยมทางสังคมอีกด้วย ทำให้ครอบครัว เป็นตัวของตัวเอง
จนขาดความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน
6. มีการไปประกอบอาชีพนอกบ้านมากขึ้น ให้อิสระในการประกอบ
อาชีพและส่งเสริม เอกภพภาพส่วนบุคคลมากขึ้น
7. เนื่องจากความเคร่งเครียดในการประกอบอาชีพ โอกาสที่จะ
สังสรรค์กับสมาชิกในครอบครัวจึงไม่ค่อยจะมี สุขภาพจิตของคนในสังคมแบบนี้มักเสื่อมโทรม
ลงไป จึงจำเป็นต้องพึ่งพาสถาน ธุรกรรมต่าง ๆ อันจัดเป็นสันตนาการเพื่อผ่อนคลายความ
ตึงเครียด เช่น สถานที่แสดงมหรสพ สถานที่พักผ่อนนอกบ้าน เป็นต้น
8. สมาชิกมักให้ความสนใจงานสังคมนอกบ้านมากกว่าในบ้าน
9. ลดค่านิยมทางศาสนา วัฒนธรรม จารีตประเพณีอันเป็นพฤติกรรม
ของสังคมสมัยดั้งเดิมลง เพราะเห็นว่าล้าสมัย

จรัญ พรหมอู่ (2526 : 77-85) ได้กล่าวถึงลักษณะโดยทั่วไปของ
ครอบครัวไทยไว้ 7 ประการ ซึ่งจะสอดคล้องกับ กมล สมวิเชียร (2516 : 46-48)
สนิท สมักรการ (2519 : 24-30) ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2518 : 146-159) และ
บุญลือ วันทายนต์ (2522 : 67, 87-88) ดังนี้

1. เป็นครอบครัวขนาดเล็ก แต่ที่เป็นครอบครัวขยาย ซึ่งประกอบด้วย
ญาติพี่น้องของคู่สมรส ก็ยังคงมีอยู่บ้างไม่น้อย
2. ชายเป็นใหญ่กว่าหญิง แม้ในทางกฎหมายจะให้ความเสมอภาค
แก่ชายและหญิง เท่ากัน แต่ในทางปฏิบัติก็ยังคงไม่เท่าเทียมกันโดยจะให้ความสำคัญแก่ชายมากกว่า
3. เคารพ เชื่อฟังกันตามระบบอาวุโส
4. มีความผูกพันกันทางสายโลหิตสูง
5. เด็กเป็นที่รวมความสนใจของครอบครัว
6. มีความร่วมมือกันดีในระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว
7. วิถีชีวิตและค่านิยมของคนไทยได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา เช่น
ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ฯลฯ

จากการศึกษาของนักสังคมวิทยาดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า ลักษณะของ
ครอบครัวไทยโดยทั่วไปมีดังนี้ คือ

1. ครอบครัวเป็นศูนย์รวมของบุคคลต่าง ๆ ในบ้าน ซึ่งมีทั้งครอบครัว
เดี่ยวที่ประกอบด้วย บิดา มารดาและบุตร หรือครอบครัวขยาย ซึ่งจะมีญาติพี่น้องของคู่สมรส
อยู่ด้วย ซึ่งลักษณะขนาดของครอบครัวไทยไม่สามารถแบ่งได้ชัดเจน เช่น ประเทศกลุ่มตะวันตก
เพราะในครอบครัวเดี่ยวยังมีความผูกพันหรือความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติอย่างแน่นแฟ้นกับ
ครอบครัวเดิมอยู่
2. ความผูกพันทางสายโลหิตเด่นชัดเห็น บิดา มารดาและบุตร ตลอดจน
หลาน ยังคงมีความผูกพันรักใคร่ติดต่อ เยี่ยมเยียนกันอยู่เสมอ

3. ยึดมั่นในระบบอาวูโส
4. การอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว การปะทะสังสรรค์ภายในครอบครัวยังมีอยู่มาก แม้บางครอบครัวจะลดน้อยลงไป เพราะความจำเป็นทาง เศรษฐกิจ
5. วิถีชีวิตและค่านิยมของคนไทยส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อแบบโบราณที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาเรื่อย ๆ เป็นพื้นฐาน และนำวัฒนธรรมประเพณีและเทคโนโลยีจากตะวันตกเข้ามาผสมผสาน
6. เด็กเป็นที่รวมความสนใจของคนในครอบครัว ในขณะเดียวกัน ก็ยังคงสนใจดูแลผู้สูงอายุกว่าอยู่ตามความเชื่อในเรื่องระบบอาวูโส

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้

ในการศึกษางานวิจัยทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ เพื่อประกอบการวิจัยเรื่อง "ความมีวินัยในตนเองตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในครอบครัวที่มีเฉพาะบิดาหรือมารดา และที่มีทั้งบิดามารดา" ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้วิจัยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเองและอิทธิพลของความสัมพันธ์ในครอบครัว ระหว่างบิดามารดาที่มีต่อพฤติกรรมของเด็กในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านระเบียบวินัยและความมีวินัยในตนเอง รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวกับจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ค่านิยม คุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดี อิทธิพลของบิดามารดา ที่มีวิธีในการเลี้ยงดูเด็กด้วยวิธีการแบบต่าง ๆ และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองด้วย เช่น กลุ่มเพื่อน วิธีการสอนของครู เป็นต้น เพื่อให้ครอบคลุม เนื้อหาที่ศึกษา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. งานวิจัยภายในประเทศ

อรุณศรี อนันตรศิริชัย (2514 : 46-47) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ภูมิหลังทางครอบครัวของเด็กที่มีปัญหาและเด็กไม่มีปัญหาในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย" มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภูมิหลังทางครอบครัวในด้านต่าง ๆ เช่น สถานภาพการสมรส รายได้ของครอบครัว การอยู่ร่วมกันในครอบครัว ฯลฯ ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนและความประพฤติกัยกับเด็กที่ไม่มีปัญหาของเด็กชั้นประถมศึกษาตอนปลาย วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรคือ เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายจำนวน 100 คน ที่กำลังเรียนอยู่ใน

โรงเรียนเทศบาล เขตกรุงเทพ จำนวน 11 โรงเรียน ที่สุ่มได้จากรายชื่อ โรงเรียนเทศบาล
สังกัดเทศบาลนครกรุงเทพ เด็กเหล่านี้ได้จากการเลือกโดยตรงของครูประจำชั้นตามเกณฑ์
ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในเกณฑ์การเลือกเด็กมีปัญหาและเด็กไม่มีปัญหากลุ่มละ 50 คน เครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ 2 ชุด เพื่อสัมภาษณ์เด็กและบิดามารดา ของนักเรียน
ที่มีปัญหาและไม่มีปัญหา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า Z -test
และค่าไคสแควร์ (χ^2) ผลสรุปจากการวิจัยส่วนหนึ่ง พบว่า

1. ภูมิหลังของครอบครัวในด้านสถานภาพทางการสมรสของบิดามารดา
พบว่า บิดามารดาของเด็กมีปัญหาอยู่ร่วมกัน น้อยกว่าบิดามารดาของเด็กไม่มีปัญหา
2. ภูมิหลังทางครอบครัวในด้านประเภทผู้ปกครองที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยพบว่า
เด็กมีปัญหาอาศัยอยู่กับบิดามารดา น้อยกว่าเด็กไม่มีปัญหา
3. ภูมิหลังทางครอบครัวในด้านรายได้ของครอบครัวพบว่า ครอบครัวเด็ก
มีปัญหา มีรายได้น้อยกว่าครอบครัวเด็กไม่มีปัญหา
4. ภูมิหลังทางครอบครัวในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดาพบว่า
บิดามารดาของเด็กมีปัญหา มีความสัมพันธ์ขัดแย้งกันมากกว่าบิดามารดาของเด็กไม่มีปัญหา

วารินทร์ ม่วงสุวรรณ (2517 : 134-138) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความ
สัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูลูกแบบให้ความรัก และแบบควบคุม กับความเอื้อเฟื้อ และ
วินัยทางสังคม" มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูลูกแบบให้ความรัก
และแบบควบคุมกับความเอื้อเฟื้อและวินัยทางสังคม ซึ่งวินัยทางสังคมนี้มีความสอดคล้องคล้ายคลึง
กับวินัยในตนเองมาก วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้น ป.ศ.
ปีที่ 1 ปีการศึกษา 2516 จากวิทยาลัยครูในกรุงเทพ 3 แห่งและในต่างจังหวัด 2 แห่ง
จำนวน 450 คน ชาย 220 คน หญิง 230 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบ
สอบถามลักษณะการเลี้ยงดู และแบบสอบถามวัดความเอื้อเฟื้อและวินัยทางสังคม วิเคราะห์
ข้อมูล โดยหาค่า t (t -test) และค่า F (F -test) ผลสรุปจากการวิจัยพบว่า วิทยุที่ราย
งานว่าคนถูกเลี้ยงดูแบบรักมาก มีวินัยทางสังคมสูงกว่าวิทยุที่รายงานว่าคุณถูกเลี้ยงดูแบบรักน้อย
ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมนั้น วิทยุที่รายงานว่าคุณถูกควบคุมน้อยมีวินัยทางสังคมมากกว่า
ผู้ที่รายงานว่าคุณถูกควบคุมมาก และวิทยุที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักมาก แต่ถูกควบคุมน้อยมีวินัย
ทางสังคมมากที่สุด แตกต่างจากผู้ที่ได้รับการความรักน้อย แต่ถูกควบคุมมาก ซึ่งจะมีความสัมพันธ์
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ภรณา กิจขยัน (2517 : 77-81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอก และคุณธรรมแห่งพล เมืองดี" มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอก และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบทดสอบคุณธรรมแห่งพลเมืองดี แบบสอบถามความเชื่อมั่นอำนาจภายใน-ภายนอก แบบสอบถามความมีวินัยแห่งตน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าที (t-test) และค่า F (F-test) ผลสรุปจากการวิจัยพบว่า คุณธรรมแห่งพลเมืองดี และความเชื่ออำนาจภายในคนมีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรงในทางบวกกับความมีวินัยแห่งตนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ผู้ปกครองต่างอาชีพกันมีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง อาชีพค้าขาย อาชีพรับราชการ มีวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ผู้ปกครอง ประกอบอาชีพกสิกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง อาชีพค้าขายและอาชีพรับราชการ มีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน และนักเรียนหญิงมีวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภทรา นิคมานนท์ (2517 : 113-114) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการถือศีลห้า ความรู้สึกรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง ความเกรงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน" มีจุดประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการถือศีลห้า กับความรู้สึกรับผิดชอบ วินัยในตนเอง ความเกรงใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากร คือ นักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาปีที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2516 วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ จำนวน 336 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบวัดทัศนคติต่อการถือศีลห้าแบบทดสอบวัดความเกรงใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficients) ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation Coefficients) ผลสรุปจากการวิจัยพบว่า ในกลุ่มนักศึกษาชายทั้งความรู้สึกรับผิดชอบและวินัยในตนเองมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการถือศีลห้าทุก ๆ ข้อ แต่ในกลุ่มนักศึกษาหญิงความรู้สึกรับผิดชอบ และมีวินัยในตนเองมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการถือศีลห้าเพียงข้อเดียว คือ เว้นจากการเสพของมีนเมา อย่างไรก็ตาม ก็ดีพบว่า ความรู้สึกรับผิดชอบ วินัยในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทั้งในนักศึกษาชายและหญิง

วรรณวิภา ทองงอก (2517 : 85-87) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อวิชาชีพครู วินัยในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการสอนของนิสิตฝึกสอนวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก" มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครู วินัยในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและการสอน เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครูต่อวินัยในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนของนิสิต เพศ และอาชีพของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากร คือ นิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก ที่ทำการฝึกสอนในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2516 จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามวัดทัศนคติต่ออาชีพครู แบบสอบถามวินัยในตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า F (F -test) ผลสรุปจากการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่ออาชีพครูมีความสัมพันธ์กับวินัยในตนเองและผลสัมฤทธิ์ในการสอน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความแตกต่างระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครู วินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ในการสอนของนิสิตชายและหญิง พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นิสิตที่มีผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันมีทัศนคติต่ออาชีพครู วินัยในตนเองและมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

แสงสุรีย์ คนศิลป์ (2519 : 99) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสำนึกในหน้าที่พลเมือง ลักษณะอคติทั่วไป และความเคร่งครัดของนักเรียนวัยรุ่นใน ภาคเหนือ" เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ มีจุดประสงค์เพื่อหาความสำนึกในหน้าที่พลเมือง ลักษณะอคติทั่วไป และความเคร่งครัด โดยเปรียบเทียบจำแนกตัวแปรของกลุ่มตัวอย่างดังนี้ คือ เพศ ระดับชั้นเรียน อาชีพผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ของบิดามารดา เป็นต้น วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชายหญิงอายุระหว่าง 11-18 ปี ซึ่งเรียนอยู่ในชั้น ป.6 และม.ศ.2 ปีการศึกษา 2518 ของโรงเรียนรัฐบาลในภาคเหนือ จำนวน 620 คน ชาย 329 คน หญิง 291 คน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามวัดลักษณะอคติทั่วไป วัดความสำนึกในหน้าที่พลเมืองและวัดความเคร่งครัด การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า t (t -test) และค่า F (F -test) ผลสรุปจากการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดาแยกกันอยู่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองต่ำกว่านักเรียนที่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกันอย่างเชื่อมั่นได้ที่ระดับ .05 ในกลุ่มรวมและกลุ่มนักเรียนชาย และที่ระดับ .01 ในกลุ่ม ป.6 สำหรับกลุ่ม ม.ศ.2 นั้นไม่พบความแตกต่าง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันต์จัน (2520 : 100-104) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "จริยธรรมของเด็กไทย" โดยได้ศึกษาร่วมกับลักษณะการอบรมเลี้ยงดูด้วย มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางจริยธรรมของเด็กจนถึงผู้ใหญ่ วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลและนิสิต ทั้งชายและหญิง ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้มีอายุระหว่าง 11 ถึง 25 ปี จำนวน 1,400 คน กลุ่มตัวอย่างนี้เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้น ป.6 ม.ศ.1 ม.ศ.3 ม.ศ.5 และมหาวิทยาลัยปีที่ 2 และมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งสามระดับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม การถูกอบรมเลี้ยงดูและแบบวัดระดับจริยธรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficients) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation Coefficients) ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์กับระดับจริยธรรมอย่างเชื่อมั่นได้และผู้ถูกเลี้ยงดูแบบรักมากและให้เหตุผลมาก มีจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ส่วนผู้ที่ถูกเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตและแบบควบคุมน้อยนั้น ไม่ปรากฏว่ามีจริยธรรมแตกต่างจากผู้ที่ถูกเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกายและแบบควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิระวรรณ อามระดิษ (2522 : 61-64) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ในเรื่องความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวที ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความอดทน ความยุติธรรม ความอดสาหัส การประหยัดและออมทรัพย์ และการเคารพอาวุโส และศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนกับองค์ประกอบต่าง ๆ คือ ฐานะทางเศรษฐกิจ พื้นฐานการศึกษา ลักษณะอาชีพ ที่อยู่อาศัย และการเลี้ยงดูอบรมของบิดามารดา วิจัยดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มประชากร คือ นักเรียนชั้น ม.ศ.5 จากโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 ประเภทในกรุงเทพมหานคร 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนสาธิต จำนวน 445 คน เป็นชาย 206 คน หญิง 239 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมแบบมาตราส่วนประเมินค่า ซึ่งผู้วิจัยสร้างเอง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าที (t-test) และค่าไคสแควร์ (χ^2) ผลสรุปจากการวิจัยพบว่า นักเรียนชายและหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรม 10 ประการ อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ มีความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมระหว่างนักเรียนชายและหญิง ในโรงเรียนรัฐบาล

โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนสาธิต พบว่านักเรียนชายและหญิงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และพบว่านักเรียนที่บิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา อาชีพ ที่อยู่อาศัย และลักษณะการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บัณฑิตา ศักดิ์อุดม (2523 : 93-97) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับความมีวินัยในตนเองตามการรับรู้ของนักเรียน" มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยในตนเองกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 3 แบบคือ แบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย วิธีดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2522 จำนวน 265 คน เป็นชาย 128 คน หญิง 137 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา 4 แห่ง ในเขตบางรักสังกัดกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชุด คือ (1) แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาประกอบด้วยแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยของ คณีนงามมานะ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบประชาธิปไตยของ อรุณฯ หลิมประเสริฐ (2) แบบวัดความมีวินัยในตนเองของ กรุณา กิจขยัน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่า t (t -test) และค่า F (F -test) ผลจากการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ

(1) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

(2) นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

(3) ในการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ นักเรียนหญิงมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิวัฒน์ บุลสถาน (2523 : 109-110) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง" มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือ แบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย กับความมีวินัยในตนเอง วิธีดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 443 คน เป็นชาย 221 คน หญิง 222 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

แบบสอบถามลักษณะการอบรม เลี้ยงดูของกลุ่มตัวอย่างและแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง วิเคราะห์
ข้อมูลโดยทาค่า F (F -test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. วินัยในตนเองมีความสัมพันธ์กับจำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด สถานภาพการสมรสของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา และอาชีพของบิดามารดาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. วินัยในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. วินัยในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับการอบรม เลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. วินัยในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับการอบรม เลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
5. การอบรม เลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลยส่งผลต่อการพยากรณ์ ความมีวินัยในตนเองในทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิวัฒน์ อัสวาณิชย์ (2523 : 120-121) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย" มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์และศึกษาเปรียบเทียบ วินัยในตนเองและความซื่อสัตย์ของเด็กไทยที่มีความแตกต่างกันทางด้านเพศ ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดจากภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้และภาคกลาง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 856 คน โดยใช้แบบทดสอบวินัยในตนเองและแบบทดสอบความซื่อสัตย์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยทาค่า t (t -test) ค่า F (F -test) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficients) ผลจากการวิจัย สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีชั้นเรียนแตกต่างกันมีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน แต่มีความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีวินัยในตนเองและความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักเรียนหญิงมีวินัยและความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนชายและนักเรียนที่อยู่ในต่างจังหวัดมีวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพฯ แต่มีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

ชาลี นาคทัต (2524 : 40-44) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "อิทธิพลกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะธรรม และ ความมีวินัยแห่งตน" มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะธรรมและความมีวินัยแห่งตน วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2523 จำนวน 78 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีนักเรียน 39 คน ได้จากการลุ่มมาและได้ทดลองสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับกลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมใช้วิธีการสอนแบบปกติ ใช้เวลาทำการทดลอง 20 คาบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะธรรมและแบบสอบถาม ความมีวินัยแห่งตน การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าที (t-test) ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความมีวินัยแห่งตนต่างจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความมีวินัยแห่งตนของนักเรียนกลุ่มทดลองแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชฎาพร พัชรชัยเรียร (2524 : 73-74) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในเรื่อง การรักความอิสระ ความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย การเคารพผู้อื่น การถือพรคถือพวก การตรงต่อเวลา การประหยัดมัธยัสถ์ การนิยมไทย การบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์และการพึ่งตนเอง วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จาก 8 โรงเรียนจำนวน 800 คน โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าที (t-test) และค่าไคสแควร์ (χ^2) ผลสรุปจากงานวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเรื่องระเบียบวินัยอยู่ในระดับสูง

สัสดาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 56) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาผลการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5" มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียน วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2524 จำนวน 28 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 14 คน และกลุ่มควบคุม 14 คน กลุ่มทดลองใช้ฝึกกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมสอนตามปกติ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าที (t-test) ผลสรุปจากการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีพัฒนาการความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนในกลุ่มทดลองมีพัฒนาการความมีวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุนารี เตชะโชควิวัฒน์ (2527 : 118-119) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู วินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง" มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูวินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง และศึกษาเปรียบเทียบวินัยในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นเรียน เพศ และสภาพครอบครัวของนักเรียนที่แตกต่างกัน วิธีการดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2526 ของโรงเรียนเบญจมินทร์คอลเลจและโรงเรียนปานะพันธุ์วิทยา มีทั้งนักเรียนประจำและไป-กลับ จำนวน 228 คน เป็นชาย 113 คน หญิง 115 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียนและครอบครัว แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามวินัยในตนเอง และแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าที (t-test) และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) ผลจากการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดู วินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันมีวินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีวินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน
4. นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกันมีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน
5. นักเรียนที่มีสถานภาพแตกต่างกันจะได้รับการอบรมเลี้ยงดู และมีความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน

6. นักเรียนที่มีสภาพครอบครัวแตกต่างกันจะได้รับการอบรมเลี้ยงดู และมีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน แต่มีความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05

สมชาย สิงห์พันธ์ (2527 : 132-134) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองในการสอนจริยธรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีสอนแบบซินติเคทและการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา" มีจุดประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการเรียนจริยธรรมและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิชาสังคมศึกษา โดยวิธีสอนแบบซินติเคทกับการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2526 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน นักเรียนกลุ่มทดลองเรียนโดยวิธีสอนแบบซินติเคท นักเรียนกลุ่มควบคุมเรียนโดยการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 8 คาบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา (ความเชื่อมั่น .8773) และแบบสอบถามความมีวินัยในตนเองของ ดวงเดือน พันธุมนาวัน การวิเคราะห์ข้อมูล โดยค่าที (t-test) ผลสรุปจากการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ความมีวินัยในตนเองของกลุ่มทดลองก่อนการเรียนและหลังการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความมีวินัยในตนเองของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

เคลลี เคนท์ ออร์ (Kelly Kent Orr 1979 : 1907-B) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Relationship of Perceived Family Interpersonal Compatibility to Adolescent Adjustment" วัตถุประสงค์ของการศึกษาเรื่องนี้คือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว เด็กวัยรุ่นกับความเชื่ออำนาจภายในตนเอง แบบสอบถามเป็นแบบ เฉือกทำหอบ (Checklist) ที่เกี่ยวกับตนเองตามความเป็นจริง การรับรู้ในความเป็นบิดา มารดา และอุดมคติของตนเอง อุดมคติในถารเป็นบิดา, มารดา ส่วนในด้านการปรับตนเองใช้แบบสอบถามเป็นค่าซึ่งมีตัวแปร 3 ด้านคือ อึดทนในทัศน ความมั่นคงทางอารมณ์ และประสบการณ์ด้านศาสนา กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนที่เรียนในเกรด 8-9 จำนวน 110 คน การศึกษานักเรียนยังรวมถึงการศึกษาถึงกลุ่มเพื่อนด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation)

สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กวัยรุ่น และมีคามารตามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการรับรู้ทางสังคม ประสบการณ์ทางด้านศาสนา และอึดทนในทัศน เมื่อเด็กและมีคามารตามีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ความมั่นคงทางอารมณ์ไม่มี ความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและความมั่นคงทางอารมณ์และอึดทนในทัศน เป็นปฏิกริยา ผกผันกับความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวที่ไม่ดี ประสบการณ์ทางศาสนาสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ที่ดีกับบิดา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ เลียร์ (Leary) ที่ว่าการปรับตัวเป็นการแสดงท่าทางของแต่ละบุคคลอื่น เนื่องมาจากความเชื่อมั่นอำนาจภายในตนเอง ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง ทำให้เด็กมีลักษณะ เป็นมิตรและเป็นที่ยอมรับทางสังคมในกลุ่มเพื่อน และพฤติกรรมที่ดีของบิดามีความสัมพันธ์กับความ เชื่อทางศาสนาของบิดาในเรื่องพระเจ้า และมีมโนทัศน์ของความ เป็นบิดาที่ถูกต้อง

บารี โฮเวิร์ด ชไนเดอร์ (Barry Howard Schneider 1979 : 4152-A)

ได้ทำการวิจัยเรื่อง "An Elaboration of the Relationship Between Parental Behavior and Children's Moral Development!" จุดประสงค์ของการศึกษาเรื่องนี้คือ

1. เพื่อศึกษาผลของพฤติกรรมของบิดามารดาแบบให้ความรัก การออกคำสั่งบังคับ และการลงโทษจะสัมพันธ์กับพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กในด้าน เหตุผลทางจริยธรรม การปฏิบัติตามกฎและพฤติกรรมทางจริยธรรมในชั้นเรียน

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็ก

วิธีการดำเนินการวิจัยใช้ตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นจำนวน 61 คนที่เรียนในชั้นเรียนปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีหลายแบบ คือ

1. แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่าง เด็กกับบิดามารดาของแลมเบอร์-ปาร์คเกอร์ (Lamber-Parker's Parent-Child Relations Questionnaire)
2. แบบสัมภาษณ์การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของโคล เบอร์ก (Kohlberg)
3. แบบสอบวัดบทบาทและประสบการณ์การทำงานของเฟฟเฟอร์ (Feffer's Role-Taking Task)
4. แบบสอบทางด้านวัฒนธรรม (I.P.A.T. Culture-Fair Test of "g")
5. แบบสอบการจัดคู่ภาพเหมือนของเคแกน (Kagan's Matching Familiar Figures Test)
6. แบบการประเมินพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ผลสรุปจากการวิจัยมีดังนี้ การเลี้ยงดูของครอบครัวแบบออกคำสั่งบังคับ การลงโทษและการให้ความรัก จะสัมพันธ์กับระดับของพฤติกรรมทางจริยธรรมอย่างมาก มีการเปรียบเทียบตัวแปรคือมารดาที่เลี้ยงดูเด็กแต่ละแบบกับการปฏิบัติตามกฎ เกณฑ์จะมีความสัมพันธ์กัน ส่วนเหตุผลทางจริยธรรมไม่สัมพันธ์กับวิธีการเลี้ยงดูของเด็ก แต่พบว่ามีความสัมพันธ์กับสติปัญญาของเด็ก โดยไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเด็กชายกับเด็กหญิง มีความสัมพันธ์ระหว่าง เหตุผลทางจริยธรรมกับพฤติกรรมทางจริยธรรม และมีความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์ภายในตัวแปร 3 ด้านเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านจริยธรรม คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม การปฏิบัติตามกฎ และพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับต่ำมาก

เฮเลน ชิน ฟุง และ มาร์ชา ที แกด (Helen Chinn Fung and Marsha T. Gad 1986 : 62) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "Disciplinary Techniques Reported by Parents of Gifted Children." มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงเทคนิคการสร้างระเบียบวินัยของผู้ปกครองที่มีบุตรเป็นเด็กที่มีพรสวรรค์ วิธีการดำเนินการวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ใช้กลุ่มตัวอย่างประชากร คือ มารดา 55 คน ซึ่งจะแบ่งเป็นมารดาที่มีบุตรเป็นเด็กที่มีพรสวรรค์ จำนวน 28 คน และมารดาที่มีบุตรที่มีสติปัญญาในเกณฑ์ปกติจำนวน 27 คน ซึ่งบุตรทั้ง 2 ฝ่ายจะมีอายุระหว่าง 4-7 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์มารดาของเด็กทั้ง 2 กลุ่ม และการสังเกตจากพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก ซึ่งผลจากการศึกษาสรุปได้ว่า มารดาของเด็กทั้งสองกลุ่มรายงานว่าใช้การอธิบายเหตุผลเป็นเทคนิค ในการสร้างระเบียบวินัย เพียงแต่มารดาที่มีบุตรเป็นเด็กที่มีพรสวรรค์ จะใช้วิธีการอธิบายเหตุผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความมีระเบียบวินัยแก่บุตรมากกว่ามารดาที่มีบุตรเป็นเด็กที่มีสติปัญญาในเกณฑ์ปกติ

เจฟฟรีย์ จี แฮท (Geoffrey G. Hett 1986 : 34) ได้ศึกษาเรื่อง "Family Separation : Its Effects upon the Educational and Social-Emotional Growth of Children." จากอัตราการหย่าร้างที่เพิ่มจำนวนสูงขึ้น จึงมีการทำวิจัยของชาวแคนาดา เพื่อศึกษาผลกระทบของการหย่าร้างระหว่างบิดามารดาที่มีต่อการปรับตัวของบุตรที่โรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา อัตรานักเรียน และการขาดเรียน วิธีการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรจากเด็กเกรด 8 ที่มาจากครอบครัวที่มีการหย่าร้างกัน ใช้วิธีสัมภาษณ์มารดาของเด็กจากครอบครัวที่มีการหย่าร้าง จำนวน 16 คน และใช้วิธี สัมภาษณ์เด็กจำนวน 21 คน ที่มาจากครอบครัวที่มีการหย่าร้าง ประกอบด้วยแบบสอบวัดทัศนคติของเด็กของปีแอร์-แฮร์ริส (Piers-Harris Children's Self-Concept Test) และแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบกว้าง (Wide Range Achievement Test) ซึ่งเป็นแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถที่แสดงออกในโรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นเด็กจำนวน 21 คนจากครอบครัวที่มีบิดามารดาอยู่ร่วมกันให้เด็กแต่ละคนตอบแบบสอบถามที่เป็นแบบเลือกคำตอบระบุพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวอล์คเกอร์ (Walker Problem Behavior Identification Checklist) จากนั้นเด็กทั้งหมดตอบแบบสอบถามแสดงลักษณะของบุคคลตามจินตนาการ (Draw-a-Person Test) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าที (t-test) ข้อค้นพบจากการศึกษามีดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีการหย่าร้าง จำนวน 50% ของทั้งหมด มีคะแนนต่ำกว่าระดับชั้น โดยเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีบิดามารดาอยู่ร่วมกัน จะมีเพียง 29% เท่านั้น

2. ผลทดสอบแสดงลักษณะของบุคคลตามจินตนาการ (Draw-a-Person Test) พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีการหย่าร้าง 33% ของทั้งหมดจะแสดงความกังวลใจ ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีบิดามารดาอยู่ร่วมกันส่วนใหญ่จะแสดงความสุข

3. เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีการหย่าร้าง มีปัญหาทางพฤติกรรมที่โรงเรียน มากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีบิดามารดาอยู่ร่วมกัน

เวอร์จิเนีย ฮอนส์ และ ยิปซี แอบบอต (Virginia Horns and Gypsy Abbott 1986 : 20) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Comparison of Concepts of Self and Parents among Elementary School Children in Intact, Single Parent and Blended Families." มีจุดประสงค์เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างอัตมโนทัศน์และมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นผู้ใหญ่ของเด็ก ซึ่งมีความสัมพันธ์กับครอบครัว 3 ประเภทคือ

- 1) ครอบครัวที่เด็กอยู่กับบิดามารดาที่แท้จริงทั้งคู่
- 2) ครอบครัวที่เด็กอยู่กับบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียว
- 3) ครอบครัวที่เด็กอยู่กับบิดาหรือมารดาที่แท้จริงเพียงคนเดียว และมีบิดาหรือมารดาเลี้ยงร่วมด้วยอีกคนหนึ่ง

นอกจากนั้นยังศึกษาในเรื่องความแตกต่างทางด้านเพศและชั้นเรียนด้วย วิธีการดำเนินการวิจัย ใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรคือนักเรียน 404 คน จากชั้นเรียนเกรด 2-5 โดยให้มีจำนวนชายและหญิง เท่ากันและมาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจระดับกลางถึงระดับสูง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสำรวจเพื่อศึกษาลักษณะพิเศษเฉพาะของบุคคล (Personal Attribute Inventory) ซึ่งประกอบด้วยข้อความเชิงบวก 24 ข้อ และเชิงลบ 24 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูล โดยค่า F (F-test) ผลสรุปจากการวิจัยพบว่า

- 1) ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างเพศและระดับชั้นเรียนต่าง ๆ ของนักเรียนเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์และมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นผู้ใหญ่

2) เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียวจะประเมินตนเองว่าเป็นคนเยือกเย็น กระจกต่าง จู้จี้ขี้บ่น น้อยกว่าเด็กกลุ่มอื่น แต่ประเมินว่าตนเองมีความฉลาดกลัว และเป็นคนน่ารักมากกว่าเด็กกลุ่มอื่น

3) เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีบิดามารดาที่แท้จริงครบจะประเมินตนเองว่าเป็นคนเยือกเย็น แข็งแรง เข้มแข็งกว่าคนอื่น ๆ

ไดแอนนา ดี แมสแลนด์ (Diana D. Masland 1987 : 343-A)

ได้ทำการวิจัยเรื่อง "An Investigation of the Relationship Between Reported Parent Discipline Behaviors and Personal, Familial, Demographic, Social and Recalled Childhood Discipline Experiences!" มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมด้านวินัย 15 ประการที่ผู้ปกครองรายงานว่าใช้กับเด็กและตัวแปรอื่น ๆ ซึ่งมีส่วนสร้างคุณลักษณะต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมส่วนตัว ครอบครัวสังคม และพฤติกรรมทางวินัยของผู้ปกครองที่เคยประสบในวัยเด็ก งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างคือผู้ปกครองจำนวน 284 คน เป็นบิดา 102 คน มารดา 182 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบวัดระเบียบวินัยของบิดามารดาซึ่งนำมาใช้ร่วมรุ่นกับบุตร (Intergenerational Parental Discipline) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ผลการวิจัยพบว่า

1) พฤติกรรมด้านวินัยที่ผู้ปกครองรายงานว่าใช้กับเด็กนั้น จะสัมพันธ์กับประสบการณ์ของการถูกควบคุม เรื่องวินัย เมื่อสมัยที่ผู้ปกครองยังเป็นเด็ก

2) ปัจจัยที่สำคัญในเรื่องพฤติกรรมด้านวินัยที่ผู้ปกครองใช้กับเด็กคือการที่ผู้ปกครองนั้นได้รับประสบการณ์ในวัยเด็ก

3) มารดาที่มีประสบการณ์ถูกควบคุมวินัยอย่าง เข้มงวดกวดขันและได้รับการลงโทษทางวินัยที่รุนแรง รายงานว่าตนไม่เคยใช้วิธีการในรูปแบบที่ตนเอง เคยประสบมาในวัยเด็กกับบุตรของตน เลย

4) มารดาที่รายงานว่าตนถูกควบคุมทางด้านวินัยอย่าง เข้มงวดกวดขัน และได้รับการลงโทษที่รุนแรงในวัยเด็ก จะมาจากครอบครัวที่ไม่มีความสุข

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เสนอแนะว่าควรทำวิจัยที่เน้น เรื่องพฤติกรรมด้านวินัยที่เหมาะสมกับการลงโทษที่รุนแรง รวมทั้งศึกษากระบวนการที่ผู้ปกครองใช้จูงใจให้เด็กประพฤติตนให้เหมาะสมกับอายุ และการพัฒนาทางด้านวินัยของเด็ก

แองเจลิน เอ กรูเนอิก (Angeline A. Gruneich 1987 : 2457 - A)

ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Comparison of Perceptions of Family Functioning and Parent-Adolescent-Communication in Biological Families and Step-families." จุดประสงค์ของการศึกษาคือ เพื่อทำการ เปรียบ เทียบหน้าที่และการถ่ายทอดวัฒนธรรมของครอบครัวที่สืบสายโลหิตกันมา และครอบครัวที่มีบิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยงหรือขอเด็กมาเลี้ยง วิธีการดำเนินการวิจัย ใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครอบครัวที่สืบสายโลหิตกันมา 25 ครอบครัว และครอบครัวที่มีบิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยงหรือขอเด็กมาเลี้ยง 25 ครอบครัว จากแถบตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐเท็กซัส เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบ มาตราส่วนประเมินค่าการปรับตัวให้เข้ากับครอบครัว และความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว (Family Adaptability and Cohesion Evaluation Scales) และแบบสอบถาม การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก (Parent-Adolescent Communication) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าที (t-test) ผลจากการศึกษาสรุปได้ดังนี้

- 1) สมาชิกของครอบครัวที่มีบิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยงหรือขอเด็กมาเลี้ยง ระบุว่าครอบครัวของเขามีความสามัคคีน้อยกว่าสมาชิกของครอบครัวที่สืบสายโลหิตกันมา
- 2) มารดาและเด็กในกลุ่มครอบครัวที่มีบิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยงหรือขอเด็กมาเลี้ยงมีความพึงพอใจน้อยกว่ามารดาและเด็กในกลุ่มครอบครัวที่สืบสายโลหิตกันมา
- 3) บิดาและเด็กในกลุ่มครอบครัวที่มีบิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยงหรือขอเด็กมาเลี้ยง แสดงให้เห็นความสามารถในการปรับตัวน้อยกว่าบิดาและเด็กที่มีสืบสายโลหิตกันมา
- 4) เด็กวัยรุ่นในกลุ่มครอบครัวที่มีบิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยงหรือขอเด็กมาเลี้ยง รับรู้ตนเองว่ามีความพอใจเกี่ยวกับการปรับตัวของครอบครัว น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นในกลุ่มครอบครัวที่สืบสายโลหิตกันมา
- 5) คู่สามีภรรยาในกลุ่มครอบครัวที่เป็นบิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยง หรือขอเด็กมาเลี้ยงแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีในครอบครัว ความพึงพอใจกับความสามัคคีในครอบครัวและการปรับตัวของครอบครัวน้อยกว่าคู่สามีภรรยาของกลุ่มครอบครัวที่สืบสายโลหิตกันมา
- 6) การติดต่อระหว่างวัยรุ่นกับผู้ปกครองในกลุ่มครอบครัวที่สืบสายโลหิตกันมา มีในเชิงบวกมากกว่ากลุ่มครอบครัวที่มีบิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยงหรือขอเด็กมาเลี้ยงไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองจริงหรือไม่

โรเบิร์ต อแลน เมนเจอร์ริงค์ (Robert Alan Mengerink

1987 : 4048-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Relationship of School Achievement and Disciplinary Problems to Single Parent Families among Selected Tenth and Twelfth Grade Students in the United States." มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและปัญหาเรื่องวินัยของนักเรียน เกรด 9 และ เกรด 12 ในสหรัฐอเมริกา ที่มาจากครอบครัวที่มีบิดาหรือมารดา เป็นผู้ปกครองเพียงคนเดียว วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรซึ่งได้ข้อมูลเบื้องต้นที่รวบรวมใน ค.ศ. 1980 โดยศูนย์วิจัยความคิดเห็นแห่งชาติ (National Opinion Research Center) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบทดสอบ ที่ประกอบด้วยคำถามทั่วไป 8 ข้อ และเฉพาะเจาะจง 32 ข้อ เป็นการวิเคราะห์ครอบครัวที่มีบิดาหรือมารดาเป็นผู้ปกครองคนเดียว และที่มีทั้งบิดามารดาเป็นผู้ปกครองและยังศึกษาถึงตัวแปรด้านครู ระดับชั้นเรียน และปัญหาเรื่องวินัยในโรงเรียน รวมทั้งศึกษาเรื่อง เพศ สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ ชชาติพันธุ์ และคะแนนระดับความสามารถ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่า F (F-test) สรุปผลจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานทุกข้อคือ ลักษณะของครอบครัว เป็นตัวแปรที่สำคัญในการคาดคะเนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและปัญหาเรื่องวินัยของนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีบิดาหรือมารดา เป็นผู้ปกครองคนเดียวมีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าและมีปัญหาเรื่องวินัยในโรงเรียนมากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีบิดามารดา เป็นผู้ปกครองพร้อมและนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีผู้ปกครอง เป็นมารดาคนเดียวมีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าและมีปัญหาเรื่องวินัยในโรงเรียนมากกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครอง เป็นบิดาเพียงคนเดียว

สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยในประเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง และอิทธิพลของความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างบิดามารดาที่มีต่อพฤติกรรมของเด็กในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านระเบียบวินัยและความมีวินัยในตนเอง ซึ่งมีผู้ทำการวิจัยไว้อันเป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับการวิจัยที่กำลังศึกษาครั้งนี้ พอสรุปได้ดังนี้

ความมีวินัยในตนเอง เป็นความสามารถในการควบคุมตนเองที่จะแสดงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ อย่างถูกต้อง อันจะสัมพันธ์กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี และจริยธรรมในด้านต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความอดทน ความซื่อสัตย์สุจริต ความเชื่อมั่นในตนเอง ฯลฯ จนกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเอง ก็คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นพลเมืองดี

ส่วนอิทธิพลของความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างบิดามารดาที่มีต่อพฤติกรรมของเด็กในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านระเบียบวินัย และความมีวินัยในตนเอง จะพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่มีสภาพบ้านแตก คือ บิดามารดาหย่าร้างกัน หรือบิดา หรือมารดาเสียชีวิตไปคนใดคนหนึ่ง หรือบิดามารดาอยู่ร่วมกันอย่างทะเลาะวิวาทตลอดเวลา นอกจากนี้มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กในด้านต่าง ๆ ทั้งระเบียบวินัย ความมีวินัยในตนเอง และอื่น ๆ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาแต่ละแบบ คือ ประชาธิปไตย เข้มงวดกวดขันและปล่อยปละละเลย หรือปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัว หรือการเรียนรู้อัจฉริยะธรรมต่าง ๆ จากสภาพแวดล้อมอื่น ๆ นอกจากครอบครัว ฯลฯ

จะเห็นได้ว่า การศึกษาความสัมพันธ์ในเรื่องความมีวินัยในตนเองกับสภาพความสัมพันธ์ภายในครอบครัว จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้การพัฒนาความมีวินัยในตนเองแก่เด็กประสบผลสำเร็จ

การศึกษางานวิจัยต่างประเทศ ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. สภาพภาพของครอบครัวที่เป็นปกติและหย่าร้าง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมบุคลิกภาพ การเรียนรู้ทางสังคม และผลการเรียนของเด็ก
2. เด็กที่มีปัญหาทางวินัย ส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่มีสภาพบ้านแตก เช่น บิดามารดาหย่าร้างกัน หรือบิดามารดาตายไป หรือบิดามารดาทะเลาะวิวาทกัน ฯลฯ
3. ความร่วมมือระหว่างบิดามารดากับครู จะช่วยพัฒนาความมีวินัยและแก้ปัญหา ด้านพฤติกรรมของเด็ก
4. บิดามารดามีอิทธิพลในการถ่ายทอดคุณธรรมด้านต่างๆ และการอบรมเลี้ยงดูให้แก่เด็กมากที่สุด โดยจะเริ่มตั้งแต่วัยทารก เป็นต้นมา

จากกาศึกษางานวิจัยดังกล่าวทั้งในและต่างประเทศ นับว่าเกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับการทำการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเหล่านี้ก็ยังมีได้มีการศึกษาเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองของเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีสภาพบ้านแตกต่างกันคือ ครอบครัวที่มีเพียงบิดาหรือมารดากับครอบครัวที่มีทั้งบิดามารดา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในครอบครัวที่มีเพียงบิดาหรือมารดา กับที่มีทั้งบิดาและมารดา